

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia)

30 noiembrie 2011 *

În cauza T-208/06,

Quinn Barlo Ltd, cu sediul în Cavan (Irlanda),

Quinn Plastics NV, cu sediul în Geel (Belgia),

Quinn Plastics GmbH, cu sediul în Mayence (Germania),

reprezentate de W. Blau, de F. Wijckmans și de F. Tuytschaever, avocați,

reclamante,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată inițial de domnii V. Bottka și S. Noë, ulterior de domnii Bottka și N. Khan, în calitate de agenți,

pârâtă,

* Limba de procedură: engleza.

având ca obiect o cerere de anulare a articolelor 1 și 2 din Decizia C(2006) 2098 final a Comisiei din 31 mai 2006 privind o procedură de aplicare a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/F/38.645 – Metacrilați), în măsura în care le privește pe reclamante, precum și, cu titlu subsidiar, o cerere de anulare a articolului 2 din această decizie, în măsura în care acesta dispune aplicarea unei amenzi reclamantelor sau, cu titlu încă mai subsidiar, o cerere de reducere a cuantumului respectivei amenzi,

TRIBUNALUL (Camera a treia),

compus din domnul O. Czúcz, președinte, doamna I. Labucka (raportor) și domnul D. Gratsias, judecători,

grefier: domnul J. Plingers, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 mai 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Prin Decizia C(2006) 2098 final a Comisiei din 31 mai 2006 privind o procedură de aplicare a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/F/38.645 – Metacrilați) (denumită în continuare „decizia atacată”), Comisia

Comunităților Europene a constatat în special că un anumit număr de întreprinderi încălcase articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE) prin participarea, în cursul unor diverse perioade cuprinse între 23 ianuarie 1997 și 12 septembrie 2002, la un ansamblu de acorduri și de practici concertate anticoncurențiale în sectorul metacrilatilor, care acoperă întregul teritoriu al SEE (articolul 1 din decizia atacată).

- 2 Potrivit deciziei atacate, era vorba despre o încălcare unică și continuă având ca obiect următoarele trei produse din polimetacrilat de metil (denumit în continuare „PMMA”): compușii pentru turnare, plăcile masive și plăcile pentru uz sanitar. Din decizia atacată reiese că aceste trei produse din PMMA sunt distincte atât din punct de vedere fizic, cât și din punct de vedere chimic și au utilizări diferite, dar pot fi considerate ca reprezentând unul și același grup de produse omogen datorită materiei lor prime comune, metacrilatul de metil (denumit în continuare „MMA”) [considerentele (4) și (8) ale deciziei atacate].

- 3 Potrivit deciziei atacate, încălcarea în cauză a constat în discuții cu privire la prețuri, precum și în încheierea, punerea în aplicare și monitorizarea unor acorduri cu privire la prețuri care prevedeau fie majorări, fie, cel puțin, o stabilizare a nivelului de prețuri existent, în examinarea transferării costului serviciilor suplimentare asupra cumpărătorilor, în schimbul de informații importante din punct de vedere comercial și confidențiale cu privire la piețe și/sau la întreprinderi, ca de altfel și în participarea la reuniuni regulate și la alte contacte destinate să faciliteze încălcarea [articolul 1 și considerentele (1)-(3) ale deciziei atacate].

- 4 Destinatarile deciziei atacate au fost Degussa AG, Röhm GmbH & Co. KG și Para-Chemie GmbH (denumite în continuare, împreună, „Degussa”), Total SA, Elf Aquitaine SA, Arkema SA (fostă Atofina SA), Altuglas International SA și Altumax Europe SAS (denumite în continuare, împreună, „Atofina”), Lucite International Ltd și Lucite

International UK Ltd (denumite în continuare, împreună, „Lucite”), ICI plc, precum și reclamantele, Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV și Quinn Plastics GmbH.

- 5 Reclamantele fac parte din conglomeratul irlandez Quinn Group Ltd care, la 7 mai 2004, după perioada în care a avut loc încălcarea în cauză, a dobândit întregul capital social al societății-mamă conducătoare a grupului Barlo (Barlo Group plc, redenumită ulterior Barlo Group Ltd) [considerentul (299) al deciziei atacate]. Reclamantele au rezultat din integrarea activităților a trei foste societăți ale grupului Barlo (denumite în continuare, împreună, „Barlo”) în grupul Quinn, în ianuarie 2005:
- Quinn Plastics GmbH este succesoarea societății Barlo Plastics GmbH. Potrivit deciziei atacate, Barlo Plastics GmbH a participat la comportamentele coluzive constatate în sectorul metacrilatilor [considerentul (297) al deciziei atacate];
 - Quinn Plastics NV este succesoarea societății Barlo Plastics NV. Aceasta din urmă era societatea-mamă a Barlo Plastics GmbH, deținând în mod indirect 100 % din capitalul său [considerentele (38), (43) și (301) ale deciziei atacate];
 - Quinn Barlo este succesoarea Barlo Group Ltd. Este vorba despre o societate-mamă a fostului grup Barlo, care deține, direct sau indirect, 100 % din capitalul fostelor societăți Barlo [considerentele (300) și (301) ale deciziei atacate].
- 6 Toate cele trei reclamante sunt destinate ale deciziei atacate, întrucât Comisia a considerat că Quinn Barlo și Quinn Plastics NV erau răspunzătoare pentru comportamentele avute de Quinn Plastics GmbH (fostă Barlo Plastics GmbH) pe durata încălcării [considerentele (301) și (304) și articolul 1 din decizia atacată].

- 7 Investigația care a condus la adoptarea deciziei atacate a fost inițiată ca urmare a introducerii de către Degussa, la 20 decembrie 2002, a unei cereri de imunitate în temeiul Comunicării Comisiei din 19 februarie 2002 privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO C 45, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 5, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea”).
- 8 La 25 și la 26 martie 2003, Comisia a efectuat inspecții în incintele Atofina, ale Barlo, ale Degussa și ale Lucite [considerentul (59) al deciziei atacate]. În urma acestor inspecții, Atofina și Lucite au prezentat, la 3 aprilie și, respectiv, la 11 iulie 2003, cereri de imunitate sau de reducere a cuantumului amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea [considerentele (60) și (66) ale deciziei atacate]. La 18 octombrie 2004, ICI a prezentat o cerere de reducere a cuantumului amenzii în temeiul Comunicării privind cooperarea [considerentul (83) al deciziei atacate]. Barlo nu a formulat nicio cerere în temeiul comunicării menționate.
- 9 În perioada cuprinsă între 9 aprilie 2003 și 29 iulie 2004, Comisia a adresat Barlo mai multe cereri de informații în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), ulterior în temeiul articolului 18 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) [considerentele (62)-(79) ale deciziei atacate].
- 10 La 17 august 2005, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile referitoare la o încălcare unică și continuă având ca obiect MMA, precum și compușii pentru turnare din PMMA, plăcile masive din PMMA și plăcile pentru uz sanitar din PMMA și a adresat-o, printre altele, reclamantelor și Quinn Plastics, SA [considerentul (85) al deciziei atacate].

- 11 O audiere a avut loc la 15 și la 16 decembrie 2005.
- 12 În lumina elementelor prezentate de întreprinderi în răspunsurile la comunicarea privind obiecțiunile și în cursul audierii, Comisia a decis să renunțe la anumite obiecțiuni, printre care:
- obiecțiunile formulate împotriva tuturor societăților destinate ale comunicării privind obiecțiunile în ceea ce privește partea încălcării referitoare la MMA;
 - obiecțiunile formulate împotriva reclamantelor și a Quinn Plastics, SA în ceea ce privește compușii pentru turnare din PMMA;
 - obiecțiunile formulate împotriva Quinn Plastics, SA cu privire la plăcile masive din PMMA [considerentul (93) al deciziei atacate].
- 13 La 31 mai 2006, Comisia a adoptat decizia atacată. În ceea ce privește reclamanțele, Comisia a constatat că acestea participaseră la acordurile și la practicile anticoncurențiale menționate la punctele 1-3 de mai sus, în cursul perioadei cuprinse între 30 aprilie 1998 și 21 august 2000 [articolul 1 literele (l)-(n) din decizia atacată] și le-a aplicat o amendă de 9 milioane de euro, la plata căreia au fost obligate în solidar [articolul 2 litera (e) din decizia atacată].
- 14 În ceea ce privește calcularea cuantumului amenzii, în primul rând, Comisia a examinat gravitatea încălcării și a constatat, mai întâi, că, având în vedere natura încălcării și faptul că aceasta acoperea întregul teritoriu al SEE, era vorba despre o încălcare foarte gravă în sensul Liniilor directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65

alineatul (5) din Tratatul CECO (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „liniile directoare”) [considerentele (319)-(331) ale deciziei atacate].

15 În continuare, aceasta a apreciat că, în categoria încălcărilor foarte grave, era posibil ca întreprinderilor să li se aplice un tratament diferențiat care să țină seama de capacitatea economică reală a autorilor încălcărilor de a produce un prejudiciu important concurenței. În acest scop, Comisia a constatat că, în speță, întreprinderile în cauză „[puteau] fi împărțite în [trei] categorii în funcție de ponderea corespunzătoare a acestora în cifra de afaceri realizată din vânzarea produselor din PMMA pentru care participa[seră] la înțelegere”. Comisia a arătat că Barlo, cu o cifră de afaceri la nivelul SEE de 66,37 milioane de euro în 2000 pentru plăcile masive din PMMA, trebuia încadrată în cea de a treia categorie.

16 Pe de altă parte, tot în ceea ce privește tratamentul diferențiat, Comisia a aplicat o reducere cu 25 % a cuantumului de bază al amenzii calculate pentru reclamante, motivând-o astfel [considerentul (335) al deciziei atacate]:

„[C]omisia ține seama de faptul că nu se poate ști cu certitudine dacă Barlo a luat sau nu a luat parte la contacte coluzive cu privire la compușii pentru turnare din PMMA sau la plăcile pentru uz sanitar din PMMA. În consecință, se pare că Barlo nu avea cunoștință sau putea să nu fi avut în mod necesar cunoștință de proiectul global de acorduri anticoncurențiale [...]”

17 Aceste considerații au determinat Comisia să stabilească la 15 milioane de euro cuantumul amenzii care trebuia aplicată reclamantelor [considerentul (336) al deciziei atacate].

- 18 În al doilea rând, Comisia a examinat durata încălcării și a constatat că, întrucât reclamatele participaseră la încălcare pe durata a doi ani și trei luni, quantumul de bază trebuia majorat cu 20 % (10 % pentru fiecare an complet de participare) [considerentele (351)-(353) ale deciziei atacate]. Astfel, quantumul de bază al amenzii aplicate reclamantelor a fost stabilit la 18 milioane de euro [considerentul (354) al deciziei atacate].
- 19 În al treilea rând, Comisia a examinat circumstanțele agravante și atenuante. Aceasta nu a reținut nicio circumstanță agravantă împotriva reclamantelor. În ceea ce privește circumstanțele atenuante, Comisia a acceptat argumentul reclamantelor potrivit căruia acestea avuseseră numai un rol pasiv și minor în cadrul încălcării și, în consecință, le-a acordat o reducere cu 50 % a quantumului amenzii [considerentele (372)-(374) ale deciziei atacate].
- 20 Comisia a respins celelalte circumstanțe atenuante invocate de reclamante [considerentele (375)-(396) ale deciziei atacate] și a stabilit, așadar, quantumul amenzii la 9 milioane de euro [considerentul (397) al deciziei atacate]. Întrucât reclamantele nu au beneficiat de aplicarea Comunicării privind cooperarea, acesta este quantumul final al amenzii care le-a fost aplicată.

Procedura și concluziile părților

- 21 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 august 2006, reclamatele au introdus prezenta acțiune.
- 22 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a treia, căreia, în consecință, i-a fost repartizată prezenta cauză.

- 23 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a treia) a decis să deschidă procedura orală și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii, să invite Comisia să răspundă la anumite întrebări și să prezinte documente. Comisia a dat curs acestei cereri în termenul stabilit.
- 24 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 10 mai 2011. Pe de altă parte, Comisia a depus documente suplimentare ca răspuns la cererea menționată la punctul anterior, care au fost adăugate la dosar. Întrucât reclamantele au afirmat că au putut să își exprime poziția cu privire la aceste documente în ședință, la finalul acesteia procedura orală a fost declarată terminată.
- 25 Reclamantele solicită Tribunalului:
- cu titlu principal, anularea articolelor 1 și 2 din decizia atacată, în măsura în care le privește;
 - cu titlu subsidiar, anularea articolului 2 din decizia atacată, în măsura în care le privește;
 - cu titlu încă mai subsidiar, anularea articolului 2 din decizia atacată, în măsura în care acest articol dispune ca reclamantelor să li se aplice o amendă de 9 milioane de euro și reducerea cuantumului amenzii având în vedere argumentele invocate în susținerea prezentei acțiuni;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

26 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii ca neîntemeiată;

- obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

27 În susținerea acțiunii, reclamantele invocă două motive. Primul motiv se întemeiază pe încălcarea articolului 81 CE. Al doilea motiv se întemeiază pe încălcarea articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, a liniilor directoare și a principiului proporționalității.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 81 CE

28 În cadrul primului motiv, reclamantele arată, în esență, că Comisia nu a dovedit într-o măsură suficientă în ce mod comportamentul avut de Barlo constituise o încălcare a articolului 81 CE. Acest motiv este împărțit, în esență, în trei aspecte. În cadrul primului aspect al primului motiv, reclamantele contestă aprecierea Comisiei cu privire la cinci reuniuni pe care se întemeiază decizia atacată în ceea ce le privește și o critică pentru că nu a ținut seama de inexistența altor contacte sau schimburi care să le implice. În cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, acestea arată că Comisia

nu a dovedit că Barlo participase la un „proiect anticoncurențial unic și comun”. În cadrul celui de al treilea aspect al primului motiv, reclamantele susțin că Comisia nu a dovedit că Barlo luase parte la o încălcare continuă.

Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a reuniunilor și a altor contacte sau schimburi în care a fost implicată Barlo

²⁹ Acest aspect al primului motiv se întemeiază pe trei critici.

³⁰ Mai întâi, deși admite prezența Barlo la patru dintre cele cinci reuniuni în cauză (și anume, reuniunile care au avut loc la Dernbach în aprilie 1998, la Darmstadt la 29 iunie 1998, la Heidelberg la 24 februarie 2000 și la Deidesheim la 21 august 2000), reclamantele arată că Comisia nu a dovedit că prezența sa la aceste reuniuni constituise o restrângere semnificativă a concurenței și o încălcare a articolului 81 CE. În continuare, reclamantele contestă prezența Barlo la cea de a cincea reuniune în cauză, și anume cea de la Barcelona din perioada mai-iunie 1999, și apreciază că Comisia nu a dovedit că avusese loc o astfel de reuniune. În sfârșit, reclamantele arată că Comisia nu a ținut seama de faptul că, în afară de prezența unui reprezentant al Barlo la cele patru reuniuni menționate mai sus, aceasta nu dovedise niciun alt contact sau un alt schimb anticoncurențial care să le implice.

— Cu privire la cele patru reuniuni pentru care se admite prezența Barlo

³¹ Reclamantele contestă că au încălcat articolul 81 CE pentru motivul că un reprezentant al Barlo a luat parte la cele patru reuniuni în cauză. Pe de o parte, ele contestă descrierea respectivelor reuniuni reținută în decizia atacată pentru motivul că aceasta

nu este suficient dovedită cu elemente de probă. Pe de altă parte, reclamantele susțin că exista o „explicație legitimă” pentru comportamentul avut de Barlo. Acestea subliniază că interesele participanților la înțelegere nu erau în mod necesar în acord cu cele ale Barlo, în măsura în care aceasta din urmă nu opera nici în domeniul MMA, nici în domeniul tuturor produselor din PMMA. Potrivit reclamantelor, dat fiind că politica de prețuri adoptată de Barlo era incompatibilă cu obiectivele înțelegerii și că i se majora cota de piață, participanții la înțelegere au dorit în mod vădit să verifice dacă Barlo putea fi integrată în înțelegere, invitând-o la reuniuni cu o ordine de zi „inocentă” sau la ocazii pentru care nu era prevăzută nicio reuniune. Elementele de probă care figurează în dosarul Comisiei ar demonstra că aceste tentative au eșuat și că Barlo a continuat să își urmeze propria politică comercială prin care urmărea să își majoreze cota de piață.

32 În această privință, trebuie amintit, cu titlu introductiv, că, potrivit articolului 1 din decizia atacată, reclamantele au încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind SEE, și aceasta „prin participarea [...] la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul metacrilatilor, care acoperă întreg teritoriul SEE și care constau în discuții cu privire la prețuri, precum și în încheierea, punerea în aplicare și monitorizarea unor acorduri cu privire la prețuri care prevăd fie majorări, fie, cel puțin, o stabilizare a nivelului de preț existent, în examinarea transferării costului unor servicii suplimentare asupra cumpărătorilor, în schimbul de informații importante din punct de vedere comercial și de informații confidențiale cu privire la piețe și/sau la întreprinderi, ca și în participarea la reuniuni regulate și la alte contacte pentru a facilita încălcarea, inclusiv controlul punerii în aplicare.”

33 Potrivit articolului 81 alineatul (1) CE, sunt incompatibile cu piața comună și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune.

- 34 Potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunile „acorduri” și „practici concertate”, în sensul articolului 81 alineatul (1) CE, cuprind forme de coluziune care au aceeași natură și nu se disting decât prin intensitatea lor și prin formele în care se manifestă (Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Participazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctele 131 și 132, și Hotărârea Curții din 4 iunie 2009, T-Mobile Netherlands și alții, C-8/08, Rep., p. I-4529, punctul 23).
- 35 Pentru a exista un acord în sensul articolului 81 alineatul (1) CE este suficient ca întreprinderile în cauză să își fi exprimat voința comună de a se comporta pe piață într-un anumit mod (Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 1991, Hercules Chemicals/Comisia, T-7/89, Rec., p. II-1711, punctul 256, și Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, HFB și alții/Comisia, T-9/99, Rec., p. II-1487, punctul 199).
- 36 Noțiunea de practică concertată se referă la o formă de coordonare între întreprinderi care, fără să fi mers până la realizarea unei convenții propriu-zise, substituie în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între acestea (Hotărârea Curții Comisia/Anic Participazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 115, și Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, Rec., p. I-4287, punctul 158).
- 37 În această privință, articolul 81 alineatul (1) CE se opune în mod riguros oricărui contact direct sau indirect între acești operatori, de natură fie să influențeze comportamentul pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie să dezvăluie unui astfel de concurent comportamentul pe care întreprinderea însăși este decisă sau precognizează să îl adopte pe piață, atunci când contactele au drept obiect sau drept efect realizarea unor condiții de concurență care nu ar corespunde condițiilor normale de pe piața relevantă (a se vedea în acest sens Hotărârile Comisia/Anic Participazioni, punctul 34 de mai sus, punctele 115-117, și T-Mobile Netherlands și alții, punctul 34 de mai sus, punctul 33).

- 38 Rezultă în special că schimbul de informații dintre concurenți poate încălca normele de concurență atunci când limitează sau anulează gradul de nesiguranță privind funcționarea pieței relevante, având ca rezultat restrângerea concurenței dintre întreprinderi (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 34 de mai sus, punctul 35).
- 39 Pe de altă parte, trebuie subliniat că, pentru a aprecia dacă o practică concertată este interzisă prin articolul 81 alineatul (1) CE, luarea în considerare a efectelor sale concrete este superfluă atunci când se dovedește că aceasta are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune. În consecință, nu este necesar să se examineze efectele unei practici concertate din moment ce obiectul anticoncurențial al acesteia din urmă este dovedit (a se vedea Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 34 de mai sus, punctul 29 și jurisprudența citată).
- 40 În plus, chiar dacă noțiunea de practică concertată implică, pe lângă concertarea între întreprinderi, un comportament pe piață care dă curs acestei concertări și o legătură de cauzalitate între aceste două elemente, trebuie să se prezume, sub rezerva probei contrare care revine operatorilor interesați, că întreprinderile participante la concertare care rămân active pe piață țin seama de schimbul de informații cu concurenții lor pentru a determina propriul comportament pe această piață (a se vedea în acest sens Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 34 de mai sus, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 41 În cadrul unei încălcări complexe, care a implicat timp de mai mulți ani mai mulți producători care urmăreau un obiectiv de control în comun al pieței, nu se poate cere Comisiei să încadreze cu precizie încălcarea, pentru fiecare întreprindere și la fiecare moment dat, ca fiind acord sau practică concertată, în condițiile în care, în orice caz, ambele forme de încălcare sunt prevăzute la articolul 81 CE (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 34 de mai sus, punctele 111-114, și

Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctul 696).

- 42 În acest context, dubla calificare a unei încălcări unice drept „acord și practică concertată” trebuie înțeleasă ca desemnând un întreg complex de elemente de fapt, dintre care unele au fost calificate drept acorduri, iar altele, drept practici concertate în sensul articolului 81 alineatul (1) CE, care nu prevede o calificare specială pentru acest tip de încălcare complexă (Hotărârile Hercules Chemicals/Comisia, punctul 35 de mai sus, punctul 264, și HFB și alții/Comisia, punctul 35 de mai sus, punctul 187).
- 43 În ceea ce privește administrarea probei încălcării, trebuie amintit că revine Comisiei obligația de a stabili elementele de probă de natură să demonstreze, corespunzător cerințelor legale, existența faptelor care constituie o încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE (Hotărârea Curții din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 58). În această privință, Comisia trebuie să furnizeze probe precise și concordante pentru a susține convingerea fermă că încălcarea a fost săvârșită (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 6 iulie 2000, Volkswagen/Comisia, T-62/98, Rec., p. II-2707, punctul 43 și jurisprudența citată, Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, Lafarge/Comisia, T-54/03, nepublicată în Repertoriu, punctul 55).
- 44 Cu toate acestea, nu este obligatoriu ca fiecare dintre probele prezentate de Comisie să îndeplinească aceste criterii în raport cu fiecare element al încălcării. Este suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să îndeplinească această cerință (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, JFE Engineering și alții/Comisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 și T-78/00, Rec., p. II-2501, punctul 180 și jurisprudența citată).

- 45 Indiciile invocate de Comisie în decizie cu scopul de a dovedi existența unei încălcări a articolului 81 alineatul (1) CE de către o întreprindere trebuie apreciate nu în mod izolat, ci în ansamblul lor (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, BPB/Comisia, T-53/03, Rep., p. II-1333, punctul 185 și jurisprudența citată).
- 46 De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că activitățile anticoncurențiale se derulează în mod clandestin și, prin urmare, în majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie să fie dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în absența unei alte explicații coerente, dovada încălcării normelor de concurență (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctele 55-57).
- 47 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, este suficient să se demonstreze de către Comisie că întreprinderea în cauză a participat la reuniuni în cursul cărora au fost încheiate acorduri de natură anticoncurențială, fără să se fi opus în mod vădit, pentru a dovedi în mod satisfăcător participarea întreprinderii respective la înțelegere. Atunci când participarea la asemenea reuniuni a fost dovedită, revine întreprinderii respective obligația să prezinte indicii de natură să demonstreze că participarea sa la acele reuniuni era lipsită de orice spirit anticoncurențial, dovedind astfel că le comunicase concurenților săi că participa la acele reuniuni având o optică diferită de a lor (Hotărârile Hüls/Comisia, punctul 36 de mai sus, punctul 155, Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 96, și Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 81).
- 48 Rațiunea care stă la baza acestui principiu de drept este că, prin participarea la reuniunea menționată fără a se distanța în mod public de conținutul său, întreprinderea a dat de înțeles celorlalți participanți că era de acord cu rezultatul său și că s-ar conforma acestuia (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 82).

- 49 În plus, împrejurarea că o întreprindere nu dă curs rezultatelor unei reuniuni având un obiect anticoncurențial nu este de natură să înlăture răspunderea sa pentru participarea la o înțelegere, cu excepția cazului în care se distanțează în mod public de conținutul acesteia (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 85).
- 50 Pe de altă parte, s-a statuat că noțiunea de distanțare publică, în calitate de element de exonerare de răspundere, trebuie interpretată restrictiv. În special, tăcerea manifestată de un operator în cadrul unei reuniuni în cursul căreia are loc o concertare ilicită cu privire la o anumită problemă legată de politica prețurilor nu poate fi asimilată exprimării unei dezaprobări ferme și clare (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 5 decembrie 2006, Westfalen Gassen Nederland/Comisia, T-303/02, Rec., p. II-4567, punctele 103 și 124).
- 51 Cu toate acestea, trebuie să se arate de asemenea că jurisprudența menționată mai sus privind aprobarea tacită se întemeiază pe premisa că întreprinderea în cauză a participat la reuniuni în cursul cărora au fost încheiate acorduri de natură anticoncurențială (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 81) sau cu caracter vădit anticoncurențial (Hotărârea Hüls/Comisia, punctul 36 de mai sus, punctul 155). În consecință, de vreme ce natura anticoncurențială a unei reuniuni nu este dovedită cu certitudine, această jurisprudență nu poate fi aplicată (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Coats Holdings și Coats/Comisia, T-36/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 91).
- 52 În ceea ce privește argumentele reclamantelor referitoare la valoarea declarațiilor făcute în cadrul cererilor în temeiul Comunicării privind cooperarea, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, nicio dispoziție și niciun principiu general al dreptului Uniunii Europene nu interzice Comisiei să invoce împotriva unei întreprinderi declarațiile unor alte întreprinderi incriminate (Hotărârea Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, punctul 41 de mai sus, punctul 512). Declarațiile făcute

în cadrul Comunicării privind cooperarea nu pot fi considerate, așadar, lipsite de valoare probantă numai pentru acest motiv (Hotărârea Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctele 57 și 58).

- 53 O anumită neîncredere față de depozițiile voluntare ale principalilor participanți la o înțelegere ilicită este de înțeles, având în vedere că acești participanți ar putea minimiza importanța contribuției lor la încălcare și ar putea maximiza importanța contribuției celorlalți participanți. Totuși, având în vedere logica inerentă a procedurii prevăzute în Comunicarea privind cooperarea, faptul de a solicita beneficiul aplicării acesteia în scopul obținerii unei reduceri a cuantumului amenzii nu determină în mod obligatoriu o incitare de a prezenta elemente de probă denaturate cu privire la ceilalți participanți la înțelegerea incriminată. Astfel, orice tentativă de a induce în eroare Comisia ar putea repune în discuție sinceritatea și caracterul complet al cooperării întreprinderii și, prin urmare, ar pune în pericol posibilitatea acesteia de a beneficia pe deplin de Comunicarea privind cooperarea (Hotărârea Tribunalului din 16 noiembrie 2006, Peróxidos Orgánicos/Comisia, T-120/04, Rec., p. II-4441, punctul 70, și Hotărârea Tribunalului Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctul 58).
- 54 În special, trebuie să se considere că faptul că o persoană mărturisește că a săvârșit o încălcare și recunoaște astfel existența unor fapte care depășesc ceea ce putea fi dedus direct din documentele în discuție implică *a priori*, în lipsa unor circumstanțe particulare de natură să indice contrariul, că această persoană a luat decizia de a spune adevărul. Astfel, declarațiile care sunt contrare interesului celui care le dă trebuie, în principiu, să fie considerate elemente de probă deosebit de credibile (Hotărârea Tribunalului JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, punctele 211 și 212, Hotărârea Tribunalului din 26 aprilie 2007, Bolloré și alții/Comisia, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 și T-136/02, Rep., p. II-947, punctul 166, și Hotărârea Tribunalului Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctul 59).

- 55 Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante, declarația unei întreprinderi căreia i se impută că a participat la o înțelegere, a cărei exactitate este contestată de mai multe alte întreprinderi acuzate, nu poate fi considerată că reprezintă o dovadă suficientă a existenței unei încălcări săvârșite de acestea din urmă fără a fi confirmată de alte elemente de probă (Hotărârea Tribunalului JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, punctul 219, Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctul 285, și Hotărârea Tribunalului Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctul 293).
- 56 În scopul de a examina valoarea probantă a declarațiilor întreprinderilor care au formulat o cerere în temeiul Comunicării privind cooperarea, Tribunalul ia în considerare în special importanța indicțiilor concordante care susțin pertinenta acestor declarații (a se vedea în acest sens Hotărârile JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, punctul 220, și Peróxidos Orgánicos/Comisia, punctul 53 de mai sus, punctul 70) și inexistența unor indicii că acestea ar fi avut tendința să minimizeze importanța contribuției lor la încălcare și să o maximizeze pe cea a celorlalte întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctele 62 și 295).
- 57 În sfârșit, în ceea ce privește întinderea controlului jurisdicțional în speță, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când este sesizat cu o acțiune în anularea unei decizii de aplicare a articolului 81 alineatul (1) CE, Tribunalul trebuie să exercite în general un control deplin în ceea ce privește chestiunea dacă sunt sau nu sunt reunite condițiile de aplicare a articolului 81 alineatul (1) CE (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 26 octombrie 2000, Bayer/Comisia, T-41/96, Rec., p. II-3383, punctul 62 și jurisprudența citată).
- 58 În plus, existența unei îndoieli a instanței trebuie interpretată în favoarea întreprinderii căreia îi este adresată decizia de constatare a unei încălcări, în conformitate cu principiul prezumției de nevinovăție, care, ca principiu general al dreptului Uniunii, se aplică în special procedurilor referitoare la încălcări ale normelor de concurență aplicabile întreprinderilor care pot conduce la aplicarea unor amenzi sau a unor

penalități cu titlu cominatoriu (Hotărârea Hüls/Comisia, punctul 36 de mai sus, punctele 149 și 150).

59 Aceste considerații generale constituie cadrul în care trebuie să se examineze argumentele reclamantelor potrivit cărora, în esență, Comisia nu a dovedit că participarea Barlo la cele patru reuniuni în discuție constituia o încălcare a articolului 81 CE.

60 În primul rând, în ceea ce privește reuniunea din aprilie 1998 de la Dernbach, aceasta este descrisă în considerentul (151) al deciziei atacate după cum urmează:

„În aprilie 1998, a doua dintre reuniunile menționate mai sus în considerentul (144) s-a derulat la hotelul [...] din Dernbach. Potrivit Atofina, aceasta avea și obiectivul de a pune în aplicare noi structuri tarifare în Germania, iar participanții au adoptat măsuri pentru a garanta buna funcționare și respectarea acestor structuri, în special în ceea ce privește aplicarea unor prețuri mai ridicate pentru cantitățile mici și reducerile unor costuri care urmau să fie suportate de clienți [...] Barlo confirmă desfășurarea acestei reuniuni și prezența domnului [B.], arată că reuniunea avea inițial drept scop să examineze problemele referitoare la evoluția pieței, dar că ordinea de zi a fost extinsă în realitate la anunțarea unor noi structuri tarifare care luau forma aplicării față de clienți a unor costuri mai ridicate ale serviciilor. Întrucât participanții nu au reușit să ajungă la un acord cu privire la facturarea către clienți a costurilor serviciilor, Barlo nu a avut nicio tentativă de a majora prețul mediu al plăcilor masive din PMMA după reuniune [...] Chiar dacă Degussa consideră că este posibil ca această reuniune să fie aceeași cu cea din 16 martie 1998 menționată mai sus în considerentul (148) [...], pe baza declarațiilor date de Atofina și de Barlo, Comisia concluzionează că reuniunea amintită în acest considerent a avut loc în realitate în aprilie 1998.”

- 61 Din dosar, precum și din modul de redactare a considerentului (151) al deciziei atacate reiese că, pentru a stabili conținutul reuniunii în discuție, Comisia s-a întemeiat pe două elemente, și anume pe o declarație dată de Atofina în cadrul cererii sale în temeiul Comunicării privind cooperarea și pe răspunsul reclamantelor la comunicarea privind obiecțiunile.
- 62 Or, având în vedere aceste elemente, *primo*, trebuie să se constate că s-a dovedit corespunzător cerințelor legale că reuniunea în discuție avea un obiect vădit anticoncurențial.
- 63 Pe de o parte, reclamantele sugerează în mod eronat că descrierea făcută de domnul B. constituie singurul element de probă cu privire la caracterul anticoncurențial al acestei reuniuni. Astfel, din declarația dată de Atofina reiese că această reuniune avea ca obiect să garanteze funcționarea și respectarea noilor structuri de preț, obiect care trebuie calificat drept vădit anticoncurențial. Simplul fapt că este vorba despre o descriere generală care se aplică mai multor reuniuni nu este de natură să modifice această concluzie.
- 64 Pe de altă parte, trebuie subliniat că reclamantele nu repun în discuție exactitatea descrierii făcute de propriul lor reprezentant, domnul B. Or, contrar celor invocate de acestea, respectiva descriere permite de asemenea să se constate că era vorba despre o reuniune de înțelegere. Astfel, rezultă că a existat un anunț al noilor structuri de preț și că aceste noi structuri de preț au fost discutate, chiar dacă, în opinia domnului B., participanții nu ajunseseră la un acord în această privință. Faptul că, potrivit domnului B., această discuție nu a condus la un acord nu înlătură caracterul vădit anticoncurențial al acestei reuniuni, de vreme ce era vorba, cel puțin, de un schimb de informații sensibile din punct de vedere comercial.

- 65 În plus, trebuie subliniat că aceste două elemente se confirmă reciproc, printre altele, în ceea ce privește discuția cu privire la noile „structuri de preț” și la prezența Barlo la discuția menționată. În aceste condiții, faptul că Atofina a indicat prezența unor alte întreprinderi la această reuniune, a cărei prezență nu mai este reținută de decizia atacată, nu permite să se infirme concluzia Comisiei în ceea ce le privește pe reclamante.
- 66 Pe de altă parte, afirmațiile făcute de Degussa în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile nu permit să se repună în discuție descrierea furnizată de Atofina și de domnul B.. Astfel, Degussa a afirmat doar că nu putea confirma în mod specific că avusese loc o reuniune în aprilie 1998, insistând totodată asupra faptului că nu putea exclude acest lucru. În opinia sa, era posibil să fie vorba despre aceeași reuniune cu cea din 16 martie 1998. Or, trebuie subliniat că, astfel cum reiese din nota de subsol 92 din decizia atacată, Degussa menționa de asemenea prezența unui reprezentant al Barlo la această din urmă reuniune.
- 67 În plus, într-o declarație ulterioară, în răspunsul la o cerere de informații a Comisiei, și Atofina a plasat reuniunea în discuție nu în aprilie, ci la 16 martie 1998, confirmând totodată descrierea sa. Cu toate acestea, incertitudinea cu privire la data exactă a reuniunii în cauză nu este de natură să le exonereze pe reclamante, ținând seama de propriile lor declarații și de faptul că data reținută, și anume luna aprilie 1998 în loc de 16 martie 1998, este avantajoasă pentru ele, de vreme ce aceasta este data (ultima zi a lunii aprilie) care a fost reținută de Comisie ca început al participării la încălcare.
- 68 *Secundo*, în ceea ce privește aprecierea comportamentului Barlo cu ocazia reuniunii de la Dernbach, trebuie amintit că reclamantele nu neagă prezența acestora la reuniunea în discuție și nu pretind că aceasta s-a distanțat în mod public de conținutul său (a se vedea punctul 47 de mai sus).

- 69 În aceste condiții, simpla prezență a Barlo la reuniune este suficientă pentru a constata că comportamentul său era contrar articolului 81 CE, de vreme ce, astfel cum reiese din cele de mai sus, aceasta avea ca obiect, cel puțin, discuții cu privire la prețuri și trebuie, așadar, calificată drept vădit anticoncurențială (a se vedea punctele 37 și 38 de mai sus). În această situație, contrar celor susținute de reclamante, domnul B. ar fi trebuit să își dea seama că asista la o reuniune de înțelegere și să se distanțeze în mod public de aceasta (a se vedea punctele 47, 48 și 51 de mai sus).
- 70 În ceea ce privește faptul că Barlo nu și-ar fi majorat prețurile în urma reuniunii menționate, presupunându-l chiar dovedit, nu este suficient pentru a repune în discuție răspunderea reclamantelor (a se vedea punctul 49 de mai sus). În orice caz, reclamantele nu demonstrează că Barlo nu a ținut seama, în comportamentul său pe piață, de informațiile schimbate cu ocazia reuniunii (a se vedea punctul 40 de mai sus).
- 71 În al doilea rând, în ceea ce privește reuniunea din 29 iunie 1998 de la Darmstadt, menționată în considerentul (155) al deciziei atacate, reclamantele nu contestă caracterul său anticoncurențial. Cu toate acestea, ele arată că nu s-a dovedit că Barlo a avut intenția de a contribui prin propria sa conduită la obiectivele comune ale celorlalți participanți, astfel încât prezența Barlo la această reuniune nu ar putea fi calificată drept încălcare a articolului 81 CE.
- 72 Acest argument nu poate fi totuși admis.
- 73 Având în vedere descrierea acestei reuniuni în considerentul (155) al deciziei atacate, necontestată de reclamante, este suficient să se constate că era vorba despre o reuniune vădit anticoncurențială. În aceste condiții, în aplicarea jurisprudenței menționate la punctul 47 de mai sus, revenea societății Barlo să se distanțeze în mod public de conținutul său.

- 74 În special, faptul că Barlo nu a lăsat să se înțeleagă că și-ar modifica politica tarifară [considerentul (155) *in fine* al deciziei atacate] nu poate fi calificat drept distanțare publică (a se vedea punctul 50 de mai sus).
- 75 De asemenea, nu poate fi admis argumentul potrivit căruia participanții la înțelegere au invitat Barlo la această reuniune pentru a o implica în înțelegere și că această tentativă a eșuat. Prin urmare, în lipsa unei distanțări publice, nu s-a demonstrat că Barlo nu a dat celorlalți participanți impresia că subscria sau se supunea la ceea ce fusese decis, astfel cum susțin reclamantele.
- 76 În aceste condiții, argumentele reclamantelor potrivit cărora, pe de o parte, era vorba despre prima reuniune care avea ca obiect negocieri referitoare la prețuri în prezența unui reprezentant al Barlo și că acesta din urmă nu se aștepta la un astfel de conținut anticoncurențial, pe de altă parte, că Barlo a negat orice participare activă la reuniune și că nu s-a demonstrat că își modificase politica tarifară ca urmare a acestei reuniuni și, în sfârșit, că reprezentantul Barlo nu este menționat în decizia atacată la niciuna dintre reuniunile care au urmat nu sunt pertinente. Pe de altă parte, astfel cum reiese din cele de mai sus, nu era vorba despre prima reuniune la care a luat parte reprezentantul Barlo. Afirmațiile făcute de Lucite în acest sens sunt contrazise de cele ale Atofina, ale Degussa și ale reclamantelor însele, astfel cum s-a arătat mai sus.
- 77 În al treilea rând, în ceea ce privește reuniunea din 24 februarie 2000 de la Heidelberg, reclamantele susțin că descrierea făcută de Comisie în considerentul (167) al deciziei atacate nu este corectă și că nu era vorba despre o reuniune de înțelegere, ci despre o „tentativă”, „neșteptată”, de a institui un acord tarifar și de a implica Barlo, și că aceasta a eșuat.

78 În această privință, trebuie arătat, pe de o parte, că considerentul (167) al deciziei atacate reproduce în mod corect conținutul declarației date de reclamante în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, a cărei exactitate nu este contestată în cadrul prezentei acțiuni. Or, contrar celor sugerate de reclamante, această declarație este deja suficientă în sine pentru a demonstra că reuniunea în discuție avea un caracter vădit anticoncurențial. Astfel, rezultă dincolo de orice dubiu că Degussa și Atofina și-au prezentat noile structuri tarifare pentru a-i încuraja pe ceilalți participanți să le urmeze și că între participanți a existat o „discuție” cu privire la acest subiect. Presupunând chiar dovedită împrejurarea, invocată de reclamante, că această „discuție” s-ar fi încheiat fără să se ajungă la un rezultat tangibil, acest lucru nu ar fi suficient pentru ca reuniunea menționată să își piardă caracterul anticoncurențial, de vreme ce era vorba, cel puțin, despre o discuție cu privire la prețuri și despre un schimb de informații importante din punct de vedere comercial. Or, întrucât Barlo nu s-a distanțat în mod public de un astfel de conținut al reuniunii, participarea reclamantelor la înțelegere este dovedită prin simplul fapt al prezenței Barlo la această reuniune (a se vedea punctele 37 și 47-51 de mai sus).

79 Pe de altă parte, afirmațiile Comisiei potrivit cărora întreprinderile „[se] întâlniseră pentru a verifica punerea în aplicare a acordurilor privind majorările de prețuri”, că „în cursul lunilor anterioare se constatare că prețurile pe anumite piețe naționale nu se majoraseră sau majorarea era numai parțială” și că „participanții schimba[seră] și informații cu privire la piață” sunt susținute de conținutul declarațiilor date de Degussa, care au fost prezentate de Comisie ca urmare a cererii adresate de Tribunal (a se vedea punctul 23 de mai sus). Pe de altă parte, în măsura în care Comisia susține, prin referire la considerentul (117) al deciziei atacate, că schimbul avea ca obiect în special prețurile pe piață, acest element este confirmat de declarația reclamantelor amintită la punctul anterior, care menționează faptul că Degussa și Atofina și-au prezentat noile structuri tarifare.

80 În aceste condiții, ținând seama în special de propria declarație a reclamantelor, necontestată, în ceea ce privește conținutul reuniunii în discuție, celelalte argumente

ale acestora nu pot fi admise. Mai precis, este lipsit de relevanță faptul că întreprinderea „Repsol” nu este menționată în decizia atacată printre participanții la reuniune, în condițiile în care prezența sa a fost menționată de Degussa, sau că Lucite nu își amintește nicio reuniune de la acea dată. Acest lucru este valabil și în ceea ce privește argumentele întemeiate pe faptul că, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, Degussa a corectat anumite aspecte din declarațiile sale anterioare. În plus, aceasta din urmă nu a repus în discuție caracterul anticoncurențial al discuțiilor dintre întreprinderile implicate. În sfârșit, în ceea ce privește argumentul reclamantelor potrivit căruia afirmația Comisiei că schimbul a avut ca obiect informații „precum cele menționate [...] în considerentul (117)” nu ar fi susținută, trebuie amintit că reclamantele au recunoscut ele însele că Degussa și Atofina își prezentaseră noile structuri tarifare. Prin urmare, presupunând chiar că schimbul cu privire la toate tipurile de informații menționate în considerentul (117) al deciziei atacate nu a fost dovedit, acest lucru nu ar modifica concluzia potrivit căreia la reuniunea în cauză avusese loc un schimb de informații importante din punct de vedere comercial.

81 În al patrulea rând, în ceea ce privește reuniunea din 21 august 2000 de la Deidesheim, trebuie arătat că considerentul (168) al deciziei atacate conține o descriere detaliată a acestei reuniuni care se întemeiază în principal pe note olografe luate de reprezentantul Lucite cu ocazia reuniunii, care au fost găsite în incintele Lucite la momentul inspecției, și menționează în special o majorare de preț prevăzută pentru Barlo. Această reuniune, inclusiv caracterul său anticoncurențial, a fost confirmată ulterior de Lucite în cadrul cererii sale în temeiul Comunicării privind cooperarea, precum și de Degussa și de Atofina. În ceea ce privește Barlo, aceasta a confirmat prezența sa la reuniunea în discuție, precum și caracterul său anticoncurențial, afirmând următoarele:

„La 21 august 2000, o a patra întâlnire a avut loc la Deidesheim [...], ordinea de zi fiind «comerțul electronic», temă care, la acel moment, făcea de asemenea obiectul unor numeroase discuții la reuniunile CEFIC. Invitația la reuniune provenea din nou de la Degussa. În loc să vorbească despre comerțul electronic, Degussa și Atofina au

modificat ordinea de zi a reuniunii pentru a propune o majorare a prețurilor pentru luna noiembrie 2000. După ce au schimbat informații detaliate cu privire la prețurile lor, Degussa și Atofina și-au anunțat intenția de a majora prețurile în noiembrie 2000. Potrivit informațiilor de care dispun [reclamantele], domnul Bernard nu a acceptat nicio majorare de preț [...]

82 În lumina acestor elemente, trebuie să se constate că atât caracterul vădit anticoncurențial al reuniunii, cât și prezența Barlo la aceasta au fost dovedite corespunzător cerințelor legale.

83 Pe de altă parte, în cadrul prezentei acțiuni, reclamantele nu repun în discuție descrierea făcută în considerentul (168) al deciziei atacate, ci susțin numai că Comisia nu a dovedit că prezența Barlo la aceasta era contrară articolului 81 CE, pentru motivul că Barlo nu și-ar fi dat acordul pentru propunerile făcute de Atofina și de Degussa. Astfel, potrivit reclamantelor, această reuniune era o „tentativă”, „neașteptată” pentru Barlo, de a o implica în înțelegere. Acestea subliniază de asemenea că nu s-a dovedit că Barlo ar fi pus în aplicare majorarea decisă cu ocazia acestei reuniuni, ceea ce Comisia ar recunoaște, dat fiind că data reuniunii menționate corespunde cu încetarea participării sale la încălcare.

84 Cu toate acestea, argumentația amintită nu permite să se repună în discuție concluzia Comisiei referitoare la încălcarea articolului 81 CE.

85 Pe de o parte, argumentul potrivit căruia Barlo nu și-a dat acordul pentru majorările de prețuri este contrazis de conținutul notelor olografe ale reprezentantului Lucite, care a fost ulterior confirmat de Lucite, de Degussa și de Atofina.

- 86 Pe de altă parte, presupunând chiar că Barlo nu și-a dat acordul explicit cu privire la o majorare a prețurilor, aceasta a asistat totuși la o reuniune vădit anticoncurențială, în cursul căreia au fost discutate și decise majorări de preț și au fost schimbate informații sensibile din punct de vedere comercial, fără a se distanța în mod public de conținutul său. În aceste condiții, încălcarea normelor de concurență este dovedită, în conformitate cu principiile rezultate din jurisprudența menționată la punctul 49 de mai sus. Mai precis, faptul că pentru Barlo conținutul reuniunii ar fi fost „neașteptat” și că aceasta nu ar fi dat curs rezultatelor reuniunii este lipsit de relevanță.
- 87 În plus, declarația dată de Atofina potrivit căreia „reuniunea avea ca scop să încerce să restabilească încrederea între Degussa/Ato[fina]/Lucite/Barlo pentru a putea majora prețurile”, departe de a demonstra că reuniunea nu era prevăzută pentru a fi o reuniune de înțelegere, astfel cum susțin reclamantele, confirmă mai degrabă caracterul vădit anticoncurențial al reuniunii, prezența Barlo la aceasta, precum și faptul că Barlo fusese deja implicată în înțelegere înaintea acestei reuniuni.
- 88 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se concluzioneze că în mod întemeiat Comisia a considerat că participarea Barlo la cele patru reuniuni menționate mai sus constituia o încălcare a articolului 81 CE.
- 89 Această concluzie nu este repusă în discuție de argumentele reclamantelor potrivit cărora, în speță, ar trebui să se acorde o „atenție deosebită” sarcinii probei, pe care Comisia ar intenționa să o răstoarne, ținând seama de achiziționarea Barlo de către reclamante la patru ani după încetarea încălcării și de faptul că, drept urmare, acestea erau în imposibilitate de a-și prezenta propriile elemente de probă. Astfel, din cele de mai sus rezultă că încălcarea articolului 81 CE a fost dovedită potrivit jurisprudenței constante în materie de probă.

- 90 De asemenea, întrucât concluzia formulată la punctul 88 de mai sus se întemeiază pe probe neechivoce strânse de Comisie, argumentele reclamantelor având ca obiect, în esență, înlocuirea explicației reținute de Comisie cu o altă „explicație plauzibilă” pentru fapte nu pot fi admise (a se vedea în acest sens Hotărârea Coats Holdings și Coats/Comisia, punctul 51 de mai sus, punctele 72 și 74).
- 91 Prin urmare, prezenta critică trebuie respinsă.

— Cu privire la contestata reuniune de la Barcelona (Spania) din mai-iunie 1999 [considerentul (164) al deciziei atacate]

- 92 Spre deosebire de cele patru reuniuni analizate mai sus, reclamantele neagă participarea Barlo la vreo reuniune în mai sau în iunie 1999 și susțin, în plus, că însăși desfășurarea acestora nu a fost dovedită de Comisie. Or, această reuniune ar avea o „importanță crucială” în ceea ce le privește, întrucât aceasta face legătura între două reuniuni din 1998 și cele două reuniuni din 2000, la care Barlo era prezentă.
- 93 În această privință, trebuie amintit că în considerentul (164) al deciziei atacate se arată:

„În mai sau în iunie 1999, a avut loc o reuniune între reprezentanții Atofina, ai ICI, ai Degussa, ai Barlo și ai Irpen (un producător local) la un hotel din Barcelona. Obiectul reuniunii era de a informa Irpen cu privire la acordurile referitoare la prețuri și să le integreze în acorduri. Discuțiile au vizat de asemenea stabilirea prețurilor minime, inclusiv pe paletă. Discuțiile s-au derulat pentru fiecare țară în parte și pentru fiecare client în parte, calendarul majorărilor de prețuri fiind definit în mod precis pentru fiecare țară.”

- 94 Astfel cum subliniază reclamantele, este cert că Comisia nu a dispus de niciun mijloc de probă scris cu privire la această reuniune, nu numai în ceea ce privește caracterul său anticoncurențial, ci și în ceea ce privește desfășurarea acesteia și persoanele care au participat la ea. Prin urmare, în susținerea descrierii acestei reuniuni, Comisia numai a citat, în decizia atacată, o declarație dată de Atofina în cadrul cererii sale în temeiul Comunicării privind cooperarea și confirmarea oferită de Degussa în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile.
- 95 Trebuie să se verifice, așadar, dacă aceste declarații permiteau să se dovedească corespunzător cerințelor legale participarea Barlo la reuniunea invocată.
- 96 În această privință, trebuie amintit că, astfel cum reiese din jurisprudența amintită la punctele 52-54 de mai sus, declarațiile făcute în cadrul politicii de clemență au un rol important. Aceste declarații făcute în numele unor întreprinderi au o forță probantă care nu este neglijabilă, din moment ce induc riscuri juridice și economice considerabile (a se vedea de asemenea Hotărârea Tribunalului din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia, T-385/06, Rep., p. II-1223, punctul 47). Cu toate acestea, tot din jurisprudența amintită la punctele 53 și 55 de mai sus reiese că declarațiile făcute de întreprinderi acuzate în cadrul unor cereri formulate în temeiul Comunicării privind cooperarea trebuie apreciate cu prudență și, în general, atunci când sunt contestate, nu pot fi admise dacă nu sunt confirmate.
- 97 Pe de altă parte, în vederea examinării valorii probante a declarațiilor întreprinderilor care au formulat o cerere în temeiul Comunicării privind cooperarea, Tribunalul ia în considerare în special importanța indiciilor concordante care susțin pertinenta acestor declarații (Hotărârile JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, punctul 220, și Peróxidos Orgánicos/Comisia, punctul 53 de mai sus, punctul 70). De asemenea, pertinenta unei declarații influențează, dacă este cazul, gradul de confirmare impus (a se vedea în acest sens Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, punctul 220).

- 98 În speță, în ceea ce privește declarația Atofina, formulată în cererea sa depusă în temeiul Comunicării privind cooperarea, reclamantele susțin că aceasta nu are valoare probantă, întrucât nu ar fi suficient de precisă.
- 99 În această privință, trebuie arătat că Atofina plasează reuniunea în cauză în contextul unei serii de reuniuni care ar fi avut loc în perioada cuprinsă între vara anului 1997 și anul 1999, care sunt descrise pe o pagină desprinsă din cererea sa în temeiul Comunicării privind cooperarea, anexată la memoriul în apărare. În partea de sus a paginii respective, cu titlul „Actori”, Atofina a indicat întreprinderile în cauză, și anume Atoglas, Röhm, Degussa, Lucite (ICI), Repsol și Barlo, precum și identitatea reprezentanților acestora, și în special „W. [B.] + E. [S.] din 99” în ceea ce privește Barlo. În continuare, Atofina a descris mai multe reuniuni în Germania, dintre care două reuniuni la Darmstadt în vara și în toamna anului 1998, în Franța și în Italia. În sfârșit, în partea de jos a paginii menționate, Atofina a indicat următoarele:

„În mai/iunie 99

Reuniune la un hotel din centrul orașului Barcelona: aceiași plus Irpen (producător local) și prezența reprezentanților rețelelor locale.

Conținutul discuțiilor de la Darmstadt și de la nivel local:

Nivelurile de preț la distribuitori (70 % din piață), definirea unor obiective de prețuri mini pentru transformatori, stabilirea unor prețuri mini pe paletă.”

100 Contrar celor susținute de reclamante, se impune constatarea că această declarație permite să se identifice atât participanții la reuniune, cât și conținutul anticoncurențial al acesteia. Astfel, mențiunea „aceiași plus Irpen” trebuie interpretată în lumina indicării participanților la diferitele reuniuni care figurează în partea de sus a paginii care conține declarația Atofina, unde aceasta din urmă a indicat, printre altele, „Barlo[:] W. [B.] + E. [S.] din 99”. De asemenea, indicarea „conținutului discuțiilor [...] de la nivel local”, în contextul acestei pagini, trebuie înțeleasă în mod necesar ca referindu-se, printre altele, la reuniunea în discuție de la Barcelona. Astfel, potrivit Atofina, conținutul acestei reuniuni a constat în stabilirea „nivelurilor de preț la distribuitori”, în „definirea obiectivelor de prețuri mini pentru transformatori” și în „stabilirea [unor] prețuri mini pe paletă”. Pe de altă parte, chiar dacă acest document nu este citat în considerentul (164) al deciziei atacate, din dosar reiese că, ulterior, în răspunsul la o cerere de informații a Comisiei, Atofina a furnizat comentarii suplimentare cu privire la reuniunea în litigiu, amintind în mod explicit prezența reprezentantului Barlo. În plus, Atofina a adăugat o precizare suplimentară în ceea ce privește conținutul anticoncurențial al reuniunii afirmând că „scopul său [...] era de a extinde structura tarifară la Spania/Portugalia și de a convinge producătorii locali să se asocieze la aceasta”.

101 Rezultă dincolo de orice dubiu că, potrivit Atofina, reprezentantul Barlo se număra printre participanții la reuniunea în discuție și că aceasta din urmă avea un caracter anticoncurențial.

102 Cu toate acestea, trebuie să se arate de asemenea că reclamantele susțin în mod întemeiat că declarația Atofina nu conține multe precizări cu privire la reuniunea invocată de la Barcelona. Astfel, aceasta nu permite să se identifice nici data, nici locul exact al reuniunii, nici subiectele care ar fi fost abordate în mod specific cu ocazia acesteia. Precizări cu privire la acest din urmă aspect au fost adăugate numai ulterior (a se vedea punctul 100 de mai sus). Respectiva descriere contrastează cu cea a celorlalte reuniuni menționate pe pagina în discuție, care indică numele hotelurilor la care au avut loc aceste reuniuni, subiectele specifice discutate și uneori și alte precizări, precum

indicarea întreprinderii care a plătit cheltuielile hoteliere. De asemenea, cu excepția menționării reprezentantului Barlo printre participanții la reuniune, declarația Atofina nu conține nicio informație specifică în ceea ce o privește.

- 103 În plus, trebuie să se constate că relevanța declarației Atofina poate fi relativizată din perspectiva aprecierii de către Comisie a celorlalte reuniuni pe care aceasta le-a menționat. Astfel, trebuie să se arate că, în ceea ce privește celelalte opt reuniuni care au făcut parte din seria amintită în declarația Atofina [reuniunile din septembrie 1997 de la Dernbach, din aprilie 1998 de la Dernbach, din iunie 1998 de la Idstein (Germania), din primăvara anului 1998 de la Paris (Franța), din cursul verii anului 1998 de la Darmstadt, din toamna anului 1998 de la Darmstadt și două reuniuni la Milano (Italia) sau în apropiere de Milano în 1999], numai două, la care Barlo și-a recunoscut participarea, și anume reuniunea de la Dernbach din aprilie 1998 și reuniunea de la Darmstadt din iunie 1998, au fost reținute împotriva reclamantelor în decizia atacată. Or, se amintește că, potrivit Atofina, „actorii” printre care Barlo, menționați în partea de sus a paginii conținând declarația sa, au participat la toate reuniunile din acea serie.
- 104 În aceste condiții, în lipsa oricărui mijloc de probă scris cu privire la reuniunea în litigiu, trebuie să se examineze cu o atenție deosebită confirmarea de către Degussa în ceea ce privește prezența Barlo la reuniunea în litigiu.
- 105 Or, se impune de la bun început constatarea că relevanța confirmării de către Degussa este limitată, date fiind, pe de o parte, conținutul său și, pe de altă parte, împrejurările în care a intervenit.
- 106 Astfel, pe de o parte, Degussa a confirmat, într-un mod cu totul general, „desfășurarea, conținutul și participarea” la reuniune și nu a menționat nicio informație specifică în ceea ce privește Barlo. Singura precizare din această declarație se referă la obiectul său (implicarea Irpen în acorduri) și nu privește în mod specific Barlo. De altfel, Degussa a afirmat în mod explicit că nu își amintea mai multe detalii și, printre altele, că

nu putea furniza data reuniunii, întrucât lipsea un document care să ateste cheltuielile de transport ale domnului F. pentru această perioadă.

- 107 Trebuie să se constate, așadar, că gradul de confirmare a acestei declarații, în ceea ce privește prezența Barlo la reuniunea în litigiu, este relativ scăzut.
- 108 Pe de altă parte, în ceea ce privește argumentele reclamantelor care se întemeiază pe faptul că această confirmare a fost introdusă într-un stadiu foarte avansat al procedurii, și anume în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, trebuie să se arate că această împrejurare nu permite, ca atare, ca declarației date de Degussa, care trebuie examinată în lumina tuturor împrejurărilor pertinente din speță, să nu îi fie recunoscută nicio valoare probantă.
- 109 Cu toate acestea, o astfel de declarație are o valoare probantă mai scăzută decât dacă ar fi fost făcută spontan, și aceasta independent de declarația Atofina. Mai precis, în cazul în care întreprinderea care depune o cerere de imunitate cunoaște elementele strânse de Comisie în cadrul investigației sale, logica inerentă procedurii prevăzute de Comunicarea privind cooperarea, potrivit căreia orice tentativă de a induce în eroare Comisia ar putea pune sub semnul întrebării sinceritatea și caracterul complet al cooperării întreprinderii (a se vedea punctul 53 de mai sus), nu se aplică în aceeași măsură decât dacă este vorba despre o declarație spontană, fără cunoașterea obiecțiunilor reținute de Comisie. De asemenea, considerațiile potrivit cărora declarațiile în temeiul Comunicării privind cooperarea sunt contrare interesului celui care le dă trebuie, în principiu, să fie considerate elemente de probă care prezintă o încredere deosebită (a se vedea punctul 54 de mai sus) pot să nu fie pe deplin aplicabile în ceea ce privește răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile al unei întreprinderi care depune o cerere de imunitate, precum Degussa.

- 110 Pe de altă parte, nu poate fi exclus ca întinderea unei astfel de confirmări să fie influențată de conținutul comunicării privind obiecțiunile atunci când este vorba, precum în speță, de o confirmare cu totul generală a „desfășurării”, a „conținutului” și a „participanților” la o reuniune. Această considerație este ilustrată prin examinarea celor două reuniuni de la Milano sau din apropiere de Milano care, potrivit declarațiilor Atofina, ar fi avut loc în 1999. În răspunsul la o întrebare adresată de Tribunal, Comisia a explicat că „nu reținu[se] [aceste] două reuniuni menționate de Atofina [în declarația sa] împotriva [reclamantelor], în măsura în care a doua cerere de clemență, cea formulată de Degussa, nu confirma în mod explicit prezența Barlo la aceste reuniuni”. În plus, Comisia a precizat că „[l]a punctul 160 din răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, Degussa [se] limita[se] la a aminti prezența Atofina, a Degussa, a Lucite, a Madreperla și a Plastidit, astfel cum se arată la punctul 240 din comunicarea privind obiecțiunile”. Or, Comisia nu a explicat de ce, la punctul 240 din comunicarea privind obiecțiunile, alesese să nu menționeze Barlo printre participanții la două reuniuni la Milano sau în apropiere de Milano, în condițiile în care făcuse acest lucru pentru reuniunea în litigiu de la Barcelona, și aceasta în situația în care, în cele două cazuri, prezența Barlo fusese amintită de Atofina în aceiași termeni („aceiași plus [...]”). Nu se poate exclude, așadar, că, în ceea ce privește identitatea participanților la reuniuni anticoncurențiale, Degussa s-ar fi bazat, într-o anumită măsură, pe modul de redactare a comunicării privind obiecțiunile, în loc să facă reconstituirea obiectivă a faptelor.
- 111 În sfârșit, trebuie amintit, pe de o parte, că reclamantele contestă cu fermitate prezența Barlo la reuniunea în litigiu, și aceasta în condițiile în care recunosc în mod explicit prezența acesteia la toate celelalte reuniuni reținute împotriva acestora în decizia atacată, și, pe de altă parte, că în decizia atacată nu se menționează nicio confirmare a acestei reuniuni care, potrivit Atofina, implica și ICI (devenită Lucite), precum și întreprinderile „Repsol” și „Irpen”, chiar dacă ICI și Lucite au introdus și ele cereri în temeiul Comunicării privind cooperarea.
- 112 Având în vedere ansamblul elementelor analizate mai sus și în special incapacitatea Comisiei de a obține mijloace de probă scrise cu privire la reuniunea în discuție sau

declarații mai detaliate în ceea ce privește prezența Barlo la aceasta și ținând seama de principiul potrivit căruia existența unei îndoieli a instanței trebuie interpretată în favoarea întreprinderii căreia îi este adresată decizia (a se vedea punctul 58 de mai sus), trebuie să se constate că reuniunea de la Barcelona menționată în considerentul (164) al deciziei atacate nu putea fi reținută împotriva reclamantelor.

- 113 În această privință, trebuie să se arate desigur că este întemeiată susținerea Comisiei potrivit căreia, deși aceasta trebuie să prezinte probe precise și concordante pentru a crea convingerea fermă că încălcarea a fost săvârșită (a se vedea în acest sens Hotărârile Volkswagen/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctul 43 și jurisprudența citată, și Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctul 55), nu este obligatoriu ca fiecare dintre probele prezentate de Comisie să îndeplinească aceste criterii în raport cu fiecare element al încălcării, ci este suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să răspundă acestei cerințe (a se vedea în acest sens Hotărârea JFE Engineering și alții/Comisia, punctul 44 de mai sus, punctul 180 și jurisprudența citată). De asemenea, în mod întemeiat Comisia insistă asupra faptului că probele trebuie apreciate în ansamblul lor, ținând seama de toate împrejurările de fapt pertinente (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Thyssen Stahl/Comisia, T-141/94, Rec., p. II-347 punctul 175).
- 114 Cu toate acestea, deși Comisia afirmă că reuniunea de la Barcelona din mai-iunie 1999 trebuie apreciată în lumina cooperării continue dintre membrii înțelegerii, care, potrivit Degussa, a început încă din 1984-1985, trebuie amintit că, în decizia atacată, Comisia a recunoscut că „participarea Barlo la înțelegere nu p[utea] fi comparată cu cea a majorității celorlalte întreprinderi”, în special întrucât „contactele anticoncurențiale dovedite demonstr[au] mai degrabă că Barlo asista în mod sporadic la reuniunile care se limitau la a ține la curent întreprinderea cu privire la acordurile sau la practicile anticoncurențiale convenite pentru plăcile masive din PMMA” [considerentul (373) al deciziei atacate]. Pe de altă parte, Comisia a recunoscut de asemenea că Barlo participase la încălcare pe o durată mai scurtă decât celelalte întreprinderi, și anume din 30 aprilie 1998 până la 21 august 2000, în condițiile în care

încălcarea ca atare a fost dovedită pentru perioada cuprinsă între 23 ianuarie 1997 și 12 septembrie 2002. Ținând seama de aceste împrejurări, este absolut plauzibil ca participarea Barlo la înțelegere să se fi limitat numai la cele patru reuniuni cu privire la care reclamantele au recunoscut prezența sa. Prin urmare, nici aprecierea globală a seriei de indicii invocate de Comisie împotriva reclamantelor, nici contextul cauzei nu permit să se modifice concluzia formulată la punctul 112 de mai sus.

115 Rezultă că prezenta critică trebuie admisă.

— Cu privire la inexistența unor alte contacte sau schimburi la care Barlo ar fi participat

116 Reclamantele contestă exactitatea afirmațiilor care figurează în considerentul (227) al deciziei atacate. Pe de o parte, acestea afirmă că descrierea detaliată a reuniunilor la care Barlo a participat arată că reuniunile respective nu au avut scopul de a o informa pe aceasta din urmă cu privire la conținutul reuniunilor de la care lipsise. Pe de altă parte, reclamantele subliniază că decizia atacată nu menționează nicidecum existența unor alte contacte sau schimburi la care Barlo ar fi luat parte și că nu s-a furnizat nicio probă în susținerea existenței unor asemenea contacte sau schimburi.

117 În această privință, trebuie amintit că considerentul (227) al deciziei atacate are următorul cuprins:

„[...] faptul că este posibil ca Barlo să nu fi participat la toate reuniunile consacrate produsului în care este specializată această întreprindere (și anume plăcile masive din PMMA) nu are nicio incidență asupra aprecierii participării sale la înțelegere,

întrucât aceasta a participat la reuniuni care au avut loc înainte și după reuniunile la care a lipsit și era în măsură să fie informată și să țină seama de informațiile schimbate cu concurenții săi pentru a-și stabili comportamentul comercial pe piață [...].”

- 118 Trebuie să se constate că argumentația reclamantelor se întemeiază pe o interpretare eronată a acestui considerent. Astfel, în acesta din urmă, Comisia s-a limitat la a respinge teza potrivit căreia reclamantele nu ar putea fi considerate răspunzătoare de încălcarea unică și continuă ca urmare a numărului limitat de reuniuni la care Barlo participase. În schimb, Comisia nu a afirmat nici că Barlo fusese informată în mod efectiv cu privire la conținutul reuniunilor la care lipsise, nici că ar fi existat alte contacte sau schimburi în care Barlo ar fi fost implicată. Aceasta s-a limitat la a menționa posibilitatea ca Barlo să fi fost informată („era în măsură”), care, în plus, nu este contestată în cererea introductivă.
- 119 Argumentația reclamantelor este, așadar, inoperantă.
- 120 Pe de altă parte, părțile nu contestă că obiecțiunile reținute de Comisie împotriva reclamantelor se întemeiază pe participarea Barlo la cinci reuniuni anticoncurențiale având ca obiect plăcile masive din PMMA, care au fost examinate mai sus.
- 121 În plus, în măsura în care reclamantele contestă răspunderea lor pentru încălcarea unică, se face trimitere la examinarea celui de al doilea aspect al primului motiv, efectuată în cele ce urmează.
- 122 Prin urmare, prezenta critică trebuie respinsă.

— Concluzia cu privire la primul aspect al primului motiv

- 123 Având în vedere cele de mai sus, primul aspect al primului motiv, care se întemeiază pe aprecierea eronată a reuniunilor și a celorlalte contacte sau schimburi în care era implicată Barlo, trebuie admis în ceea ce privește aprecierea participării invocate de Barlo la reuniunea din mai sau din iunie 1999 de la Barcelona și trebuie respins în rest. Eventuala incidență a acestei concluzii asupra legalității deciziei atacate și a stabilirii cuantumului amenzii va fi examinată în continuare.

Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a participării Barlo la un „proiect anticoncurențial unic și comun” având ca obiect trei produse din PMMA

- 124 Reclamantele arată că, în decizia atacată, Comisia a considerat în mod eronat că acestea încălcase art. 81 CE ca urmare a aderării sau a contribuției lor la un „proiect anticoncurențial unic și comun” având ca obiect trei categorii de produse, și anume compușii pentru turnare din PMMA, plăcile masive din PMMA și plăcile pentru uz sanitar din PMMA.

- 125 În această privință, trebuie amintit cu titlu introductiv că, având în vedere natura încălcărilor privind normele de concurență, precum și natura și gradul de severitate ale sancțiunilor prevăzute pentru acestea, răspunderea pentru săvârșirea acestor încălcări are caracter personal (Hotărârea Comisia/Anic Participazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 78).

- 126 În continuare, trebuie arătat că acordurile și practicile concertate avute în vedere la articolul 81 alineatul (1) CE rezultă în mod necesar din contribuția mai multor întreprinderi care, toate, sunt coautoare ale încălcării, dar a căror participare poate îmbrăca forme diferite, în funcție în special de caracteristicile pieței relevante și de poziția fiecărei întreprinderi pe această piață, de scopurile urmărite și de modalitățile de aplicare alese sau preconizate. Cu toate acestea, simpla împrejurare că fiecare întreprindere participă la încălcare în forme care îi sunt proprii nu este suficientă pentru a exclude răspunderea acesteia pentru întreaga încălcare, inclusiv pentru comportamentele care sunt adoptate în mod efectiv de alte întreprinderi participante, dar care au același obiect sau același efect anticoncurențial (Hotărârea Comisia/Anic Participazioni, punctul 34 de mai sus, punctele 79 și 80).
- 127 O încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu. Această interpretare nu poate fi contestată pentru motivul că unul sau mai multe elemente din această serie de acte sau din acest comportament continuu ar putea constitui de asemenea prin el însuși, respectiv prin ele însele, în mod izolat, o încălcare a respectivei dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Anic Participazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 81). Atunci când diferitele acțiuni se înscriu într-un „plan de ansamblu” din cauza obiectului identic al acestora constând în denaturarea concurenței în cadrul pieței comune, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste acțiuni în funcție de participarea la încălcare, privită în ansamblul său (a se vedea Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 258 și jurisprudența citată), chiar dacă s-a dovedit că întreprinderea în cauză a participat în mod direct numai la unul sau la mai multe elemente constitutive ale încălcării (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, BASF și UCB/Comisia, T-101/05 și T-111/05, Rep., p. II-4949, punctul 161 și jurisprudența citată).
- 128 Potrivit jurisprudenței Curții, pentru a stabili participarea unei întreprinderi la un astfel de acord unic, Comisia trebuie să dovedească că întreprinderea a intenționat să contribuie prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de totalitatea participanților și că a avut cunoștința de comportamentul efectiv, anticipat sau chiar

manifestat de alte întreprinderi în urmărirea acelorași scopuri, sau că îl putea prevedea în mod rezonabil și că era pregătită să accepte riscul care decurge din comportamentele respective (Hotărârile Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 87, și Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 83).

¹²⁹ În sfârșit, trebuie subliniat că faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că aceasta a avut un rol minor în aspectele la care a participat trebuie luat în considerare la momentul aprecierii gravității încălcării și, dacă este cazul, al stabilirii amenzii (Hotărârile Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 90, și Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 86).

¹³⁰ În speță, în primul rând, trebuie arătat că dispozitivul deciziei atacate nu precizează întinderea exactă a încălcării pentru care a fost angajată răspunderea destinatarilor acesteia, articolul 1 limitându-se la a aminti „un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul metacrilatilor”, fără a menționa în mod specific produsele vizate.

¹³¹ Cu toate acestea, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, dispozitivul unui act nu poate fi dissociat de motivarea acestuia și, dacă este necesar, trebuie să fie interpretat luându-se în considerare motivele care au condus la adoptarea lui (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, Rep., p. II-3601, punctul 1258 și jurisprudența citată).

132 Or, în considerentul (2) al deciziei atacate se arată în mod clar că încălcarea unică și continuă are ca obiect trei produse din PMMA, după cum urmează:

„Destinatarele prezentei decizii au participat la o încălcare unică și continuă a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE în sectorul metacriilaților având ca obiect următoarele trei produse:

— compuși pentru turnare din PMMA;

— plăci masive din PMMA și

— plăci pentru uz sanitar din PMMA.”

133 În plus, în considerentele (222)-(226) ale deciziei atacate, Comisia a prezentat rațiunile pentru care apreciasse că înțelegerea în cauză putea fi calificată drept încălcare unică și continuă având ca obiect cele trei produse menționate mai sus. În acest context, cazul particular al reclamantelor este abordat în următorii termeni:

„Faptul că întreprinderile în cauză nu au participat la toate elementele constitutive ale înțelegerii globale nu le poate exonera de răspunderea pentru încălcarea articolului 81 [CE]. În speță, împrejurarea că, spre deosebire de celelalte părți la aranjamentele anticoncurențiale, Barlo nu produce cele trei produse din PMMA, nu schimbă nici natura, nici obiectul încălcării, care consta în denaturarea evoluției normale a prețurilor tuturor acestor produse. Din faptele prezentate în secțiunea 3 [a deciziei

atacate] reiese în mod clar că toate părțile la acordurile anticoncurențiale aveau și contribuiau, în măsura posibilităților lor (cu alte cuvinte, după cum erau specialiste în unul sau în mai multe dintre produsele care făceau obiectul respectivelor acorduri), la acest proiect anticoncurențial comun.” [considerentul (226) al deciziei atacate].

- 134 În lumina motivării deciziei atacate, se impune, așadar, constatarea că la articolul 1 din aceasta reclamantele sunt considerate răspunzătoare pentru o încălcare unică și continuă având ca obiect compoziții pentru turnare din PMMA, plăcile masive din PMMA și plăcile pentru uz sanitar din PMMA.
- 135 În al doilea rând, trebuie arătat că problema supusă aprecierii Tribunalului nu este cea a existenței unei încălcări unice având ca obiect cele trei produse în cauză, ci aceea a răspunderii reclamantelor pentru o asemenea încălcare în integralitatea sa. Astfel, abia în replică reclamantele au formulat argumentația cu privire la repunerea în discuție a existenței, ca atare, a unei încălcări unice. Această argumentație trebuie considerată un motiv nou și trebuie respinsă ca inadmisibilă, în temeiul articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului. Pe de altă parte, ținând seama de considerațiile care urmează, nu este în orice caz necesară examinarea acestora.
- 136 Trebuie să se examineze, așadar, dacă participarea reclamantelor la încălcare, prin propriul comportament al acestora, era de natură să antreneze răspunderea lor pentru întreaga încălcare săvârșită pe durata participării lor.
- 137 În această privință, *primo*, trebuie respins argumentul care se întemeiază pe faptul că Barlo nu își desfășura activitatea în sectorul uneia dintre categoriile de produse, și anume în cel al plăcilor pentru uz sanitar din PMMA. În această privință, este suficient să se constate că, astfel cum Tribunalul a statuat deja, o întreprindere poate încălca interdicția prevăzută la articolul 81 alineatul (1) CE atunci când

comportamentul acesteia, astfel cum se coordonează cu cel al altor întreprinderi, are drept scop să restrângă concurența pe o anumită piață relevantă în interiorul pieței comune, fără ca aceasta să presupună în mod necesar să fie ea însăși activă pe piața relevantă menționată (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, AC-Treuhand/Comisia, T-99/04, Rep., p. II-1501, și Hotărârea Tribunalului din 8 septembrie 2010, Deltafina/Comisia, T-29/05, Rep., p. II-4077, punctul 48). În consecință, simplul fapt că Barlo nu își desfășura activitatea în sectorul plăcilor pentru uz sanitar din PMMA nu implică în mod necesar că nu putea fi angajată răspunderea reclamantelor pentru o încălcare săvârșită în ceea ce privește acest produs.

¹³⁸ *Secundo*, faptul că, în decizia atacată, Comisia a „renunța[t] la obiecțiunile reținute împotriva [reclamantelor] în ceea ce privește compuşii pentru turnare din PMMA” [considerentul (93) al deciziei atacate], nu implică nici imposibilitatea de a fi angajată răspunderea acestora pentru încălcarea unică având ca obiect, printre altele, acest produs.

¹³⁹ Desigur, formularea utilizată de Comisie în considerentul (93) al deciziei atacate este nefericită și ar putea părea contradictorie cu răspunderea reclamantelor pentru o astfel de încălcare unică, reținută la articolul 1 din decizia atacată, astfel cum este interpretat în lumina considerentelor (2) și (226) ale acesteia (a se vedea punctele 130-134 de mai sus). Cu toate acestea, având în vedere întreaga motivare a deciziei atacate, considerentul (93) al deciziei atacate trebuie interpretat în mod necesar în sensul că, potrivit Comisiei, participarea directă a Barlo la acea parte a încălcării referitoare la compuşii pentru turnare din PMMA nu era dovedită. Or, numai acest fapt nu exclude, în sine, răspunderea reclamantelor pentru încălcarea unică având ca obiect cele trei produse în cauză (a se vedea punctul 126 de mai sus).

¹⁴⁰ *Tertio*, faptul că, în ceea ce le privește pe reclamante, Comisia a menționat, în decizia atacată, numai cinci reuniuni, care s-ar fi întins pe durata a mai mult de doi ani, din care, în plus, niciuna nu ar fi constituit o „reuniune la vârf” la care să se fi încheiat

„acorduri de colaborare fundamentale” [considerentul (105) al deciziei atacate], nu este nici acesta suficient pentru a exclude răspunderea lor pentru o încălcare unică.

¹⁴¹ Astfel, din jurisprudență rezultă că faptul că diferitele întreprinderi au avut roluri diferite în urmărirea unui obiectiv comun nu înlătură identitatea de obiect anticoncurențial și, în consecință, de încălcare, cu condiția ca fiecare întreprindere să fi contribuit, la propriul nivel, la urmărirea obiectivului comun (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, BST/Comisia, T-452/05, Rep., p. II-1373, punctul 32 și jurisprudența citată). În plus, s-a statuat deja că, în cadrul unui acord global întins pe mai mulți ani, este lipsit de importanță un decalaj de câteva luni între modurile de manifestare a înțelegerii. În schimb, este determinant faptul că diferitele acțiuni se înscriu într-un plan de ansamblu ca urmare a obiectului lor identic (Hotărârile Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 46 de mai sus, punctul 260, și Lafarge/Comisia, punctul 43 de mai sus, punctul 483).

¹⁴² *Quarto*, în lumina argumentelor invocate de reclamante, rămâne, așadar, să se verifice dacă sunt îndeplinite condițiile stabilite de jurisprudența amintită la punctul 128 de mai sus.

¹⁴³ În această privință, Tribunalul a precizat că o întreprindere răspunde pentru o înțelegere globală deși s-a stabilit că nu a participat în mod direct decât la unul sau la mai multe dintre elementele constitutive ale acesteia, având în vedere că, pe de o parte, știa sau trebuia în mod necesar să știe, pe de o parte, că acea coluziune la care participa, în special prin reuniuni constante organizate de-a lungul mai multor ani, se înscria într-un plan de ansamblu menit să denatureze concurența și, pe de altă parte, că acest plan cuprindea ansamblul elementelor constitutive ale înțelegerii (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Corus UK/Comisia, T-48/00, Rec., p. II-2325, punctul 176, și Hotărârea Tribunalului BST/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 32).

- 144 Astfel, nu este suficientă simpla identitate de obiect între un acord la care a participat o întreprindere și o înțelegere globală pentru a-i imputa acestei întreprinderi participarea la înțelegerea globală. Într-adevăr, numai dacă întreprinderea, în cazul în care participă la acest acord, cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască faptul că, procedând astfel, se alătură unei înțelegeri globale, participarea sa la acordul respectiv poate constitui expresia aderării sale la această înțelegere globală (Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, Sigma Technologie/Comisia, T-28/99, Rec., p. II-1845, punctul 45, și Hotărârea Tribunalului Bolloré și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctul 209).
- 145 În această privință, trebuie arătat de la bun început că Comisia nu a dovedit, nici măcar nu a pretins, că Barlo știuse sau ar fi trebuit să știe că, prin participarea la o înțelegere cu privire la plăcile masive din PMMA, se alătură unei înțelegeri globale având ca obiect trei produse din PMMA.
- 146 Dimpotrivă, astfel cum subliniază în mod întemeiat reclamantele, Comisia însăși a recunoscut în decizia atacată că „Barlo nu avea cunoștință sau era posibil să nu fi avut în mod necesar cunoștință de proiectul global de aranjamente anticoncurențiale” [considerentul (335) al deciziei atacate].
- 147 De asemenea, Comisia nu afirmă că Barlo avea cunoștință de comportamentele materiale preconizate sau puse în aplicare de alte întreprinderi în urmărirea aceluiași obiective sau că le putea prevedea în mod rezonabil și că era gata să accepte riscul care ar fi decurs din acestea. Dimpotrivă, ea afirmă în memoriul în apărare că Barlo era la curent cu acțiunile concurenților săi destinate să realizeze acest obiectiv unic, „cel puțin în ceea ce privește plăcile masive din PMMA”.
- 148 Teza susținută de Comisie se întemeiază astfel pe simpla afirmație că încălcarea pe care Barlo ar fi putut să „o perceapă în mod subiectiv” ca având ca obiect numai plăcile masive din PMMA era în realitate parte integrantă dintr-o încălcare unică mai

cuprinzătoare care viza cele trei produse din PMMA. Or, din jurisprudența amintită la punctele 128, 143 și 144 de mai sus reiese în mod clar că percepția subiectivă a încălcării constituie un element pertinent din perspectiva articolului 81 alineatul (1) CE. În această privință, trebuie astfel amintit că dispoziția menționată nu se aplică decât dacă există o concordanță de voințe între părțile în cauză (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, IMI și alții/Comisia, T-18/05, Rep., p. II-1769, punctul 88 și jurisprudența citată).

¹⁴⁹ În plus, trebuie subliniat că simplul fapt că Barlo cunoștea și urmărea obiectivele anticoncurențiale în domeniul plăcilor masive din PMMA nu permitea să se decidă că aceasta cunoștea obiectivul unic urmărit de înțelegerea unică în sectorul metacrilatilor. Prin urmare, astfel cum s-a statuat deja, noțiunea de obiectiv unic nu poate fi stabilită prin referirea generală la denaturarea concurenței într-un anumit sector, din moment ce afectarea concurenței constituie, ca obiect sau ca efect, un element consubstanțial pentru orice comportament care intră în domeniul de aplicare al articolului 81 alineatul (1) CE. O asemenea definiție a noțiunii de obiectiv unic ar risca să priveze noțiunea de încălcare unică și continuă de o parte din sensul ei, în măsura în care aceasta ar avea drept consecință faptul că mai multe comportamente referitoare la un sector economic, interzise de articolul 81 alineatul (1) CE, ar trebui calificate în mod sistematic drept elemente constitutive ale unei încălcări unice (Hotărârea Tribunalului BASF și UCB/Comisia, punctul 127 de mai sus, punctul 180, și Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, Amann & Söhne și Cousin Filterie/Comisia, T-446/05, Rep., p. II-1255, punctul 92).

¹⁵⁰ Astfel, teza Comisiei ar permite să se impute unei întreprinderi o încălcare unică pentru simpla constatare a unor legături obiective între respectiva încălcare și acordul la care a participat o asemenea întreprindere, precum apartenența la același sector economic, și chiar fără să se fi dovedit că aceasta era conștientă de existența unei astfel de încălcări unice sau că putea să o prevadă în mod rezonabil și că era gata să accepte riscul care ar fi decurs din aceasta.

- 151 Trebuie să se constate, așadar, că Comisia nu a dovedit că participarea Barlo la încălcarea având ca obiect plăcile masive din PMMA determinase, prin propriul comportament al acesteia, răspunderea reclamantelor pentru încălcarea unică în ansamblul său și că al doilea aspect al primului motiv este, așadar, întemeiat.
- 152 În consecință, se impune anularea articolului 1 din decizia atacată în măsura în care la acest articol se constată că reclamantele au încălcat articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 53 din Acordul privind SEE prin participarea la un ansamblu de acorduri și de practici concertate având ca obiect nu numai plăcile masive din PMMA, ci și compușii de turnare din PMMA și plăcile pentru uz sanitar din PMMA.
- 153 Referitor la eventuala incidență a acestei constatări asupra cuantumului amenzii aplicate reclamantelor, aceasta va fi examinată în continuare, în cadrul analizei cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, care se întemeiază pe evaluarea eronată a gravității încălcării.

Cu privire la al treilea aspect al primului motiv, întemeiată pe aprecierea eronată a participării Barlo la o încălcare continuă

- 154 Potrivit reclamantelor, Comisia nu a demonstrat corespunzător cerințelor legale că acestea săvârșiseră o încălcare continuă. Reclamantele subliniază că decizia atacată se întemeiază pe prezența Barlo la cinci reuniuni care s-au întins pe o perioadă mai mare de doi ani, ceea ce ar exclude, din punct de vedere practic, orice formă de participare continuă la înțelegere. În plus, reclamantele observă că, făcând abstracție de pretinsa reuniune de la Barcelona din mai sau din iunie 1999, a cărei desfășurare este contestată de acestea, decizia atacată are la bază patru reuniuni dintre care primele două se consideră că au avut loc în primul semestru al anului 1998, în timp ce celelalte două

au avut loc în anul 2000, respectiv la un interval între aceste reuniuni care se ridică la 20 de luni.

155 În această privință, trebuie amintit că durata încălcării este un element constitutiv al noțiunii de încălcare în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE, element cu privire la care sarcina probei revine în principal Comisiei. Jurisprudența impune ca, în lipsa unor elemente de probă susceptibile de a stabili în mod direct durata unei încălcări, Comisia să se întemeieze cel puțin pe elemente de probă având legătură cu fapte suficient de apropiate în timp, astfel încât să se poată admite în mod rezonabil că această încălcare s-a desfășurat fără întrerupere între două date precise (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2009, Peugeot și Peugeot Nederland/Comisia, T-450/05, Rep., p. II-2533, punctul 220 și jurisprudența citată).

156 Pe de altă parte, s-a statuat că faptul că existența cartelului, ca atare, a fost neîntreruptă nu permite să se excludă că unul sau mai mulți dintre participanții la acesta și-au întrerupt participarea într-o anumită perioadă (Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 83).

157 În plus, în ceea ce privește teza Comisiei potrivit căreia caracterul continuu al unei încălcări trebuie analizat ținând seama de lipsa unei distanțări față de înțelegere și de nereluarea unei politici cu adevărat autonome, iar nu pur și simplu de abținerea de a participa la activitățile înțelegerii pentru o scurtă perioadă, aceasta poate fi pertinentă numai în ipoteza în care Comisia și-ar fi îndeplinit sarcina probei care îi revine, și anume prezentarea unor elemente de probă, care se raportează la fapte suficient de apropiate în timp, astfel încât să se poată admite în mod rezonabil că o încălcare s-a desfășurat fără întrerupere între două date precise (a se vedea Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 86 și jurisprudența citată). Astfel, a accepta teza Comisiei în lipsa unor astfel de elemente de probă ar însemna să se atribuie

reclamantelor sarcina probei în ceea ce privește durata încălcării, contrar principiilor amintite la punctele 43 și 155 de mai sus.

- 158 În consecință, trebuie să se examineze dacă, în speță, Comisia a prezentat, astfel cum aceasta susține, elemente de probă care se raportează la fapte suficient de apropiate în timp.
- 159 În această privință, trebuie arătat de asemenea că, deși perioada care separă două manifestări ale unui comportament ilicit este un criteriu pertinent pentru a stabili caracterul continuu al unei încălcări, nu este mai puțin adevărat că problema dacă respectiva perioadă este sau nu este suficient de lungă pentru a constitui o întrerupere a încălcării nu poate fi examinată în abstract. Dimpotrivă, aceasta trebuie apreciată în contextul funcționării înțelegerii în discuție (Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 89), în care sunt incluse, dacă este cazul, modalitățile specifice ale participării întreprinderii în cauză la acea înțelegere.
- 160 Ținând seama de aprecierea primului aspect al primului motiv, trebuie să se constate că obiecțiunile formulate de Comisie împotriva reclamantelor se întemeiază pe prezența Barlo la următoarele patru reuniuni: reuniunea din aprilie 1998 de la Dernbach [considerentul (151) al deciziei atacate], reuniunea din 29 iunie 1998 de la Darmstadt [considerentul (155) al deciziei atacate], reuniunea din 24 februarie 2000 de la Heidelberg [considerentul (167) al deciziei atacate] și reuniunea din 21 august 2000 de la Deidesheim [considerentul (168) al deciziei atacate].
- 161 În primul rând, trebuie să se constate că numai câteva luni au separat reuniunea de la Dernbach de cea de la Darmstadt, pe de o parte, și reuniunea de la Heidelberg de cea de la Deidesheim, pe de altă parte. Aceste intervale, analizate în contextul funcționării înțelegerii, nu sunt suficient de lungi pentru a se constata o întrerupere a participării Barlo la înțelegere. De altfel, reclamantele nu pretind contrariul.

- 162 În al doilea rând, trebuie să se stabilească, aşadar, dacă Comisia a dovedit participarea continuă a Barlo la înţelegere între reuniunea din 29 iunie 1998 de la Darmstadt [considerentul (155) al deciziei atacate] şi reuniunea din 24 februarie 2000 de la Heidelberg [considerentul (167) al deciziei atacate].
- 163 În această privinţă, trebuie să se arate, pe de o parte, că din considerentul (155) al deciziei atacate reiese că, la reuniunea din 29 iunie 1998 de la Darmstadt, participanţii au convenit asupra unei creşteri de preţuri pentru luna octombrie 1998. Deşi în acest considerent se arată că Barlo nu a lăsat să se înţeleagă că şi-ar modifica politica de preţuri şi Barlo nu este menţionată, în considerentul (157) al deciziei atacate, printre întreprinderile care au încheiat în mod efectiv un acord cu ocazia reuniunii din 29 iunie 1998 de la Darmstadt, nu este mai puţin adevărat că aceasta putea beneficia de informaţiile referitoare la creşterea de preţuri prevăzută pentru luna octombrie 1998 şi să îşi adapteze în consecinţă comportamentul comercial. Se impune, aşadar, constatarea că Barlo a participat la înţelegere, în mod continuu, până la finele lunii octombrie a anului 1998.
- 164 Pe de altă parte, trebuie să se constate că decizia atacată menţionează zece reuniuni cu privire la plăcile masive din PMMA care au avut loc destul de constant în această perioadă, după reuniunea de la Darmstadt, cel puţin până la jumătatea anului 1999 [şi anume reuniunile din 18 august, din 11 septembrie şi din 10 decembrie 1998, reuniunile din 20 ianuarie, din 4 şi din 19 martie şi din 5 mai 1999, cele din mai sau din iunie 1999, precum şi două reuniuni suplimentare care au avut loc în Italia în 1999, fără dată precisă; considerentele (157) şi următoarele ale deciziei atacate]. Potrivit deciziei atacate, cu ocazia acestor reuniuni, participanţii au convenit asupra unor creşteri de preţuri şi asupra transferării costurilor unor servicii către clienţi şi au schimbat informaţii cu privire la piaţă. În plus, în considerentul (166) al deciziei atacate se menţionează o creştere de preţuri anunţată la 1 noiembrie 1999 şi pusă în aplicare în ianuarie 2000 [considerentul (166) al deciziei atacate].
- 165 Din aceste consideraţii reiese, pe de o parte, că perioada în care nu au existat contacte sau manifestări coluzive din partea Barlo a durat aproape 16 luni (între sfârşitul lunii octombrie a anului 1998 şi 24 februarie 2000) şi, pe de altă parte, că această perioadă a depăşit cu mult intervalele în care întreprinderile membre ale cartelului

își manifestaseră fiecare voința de a restrânge concurența. Se impune, așadar, constatarea că participarea continuă a Barlo la înțelegere nu a fost dovedită pentru această perioadă.

166 În plus, chiar dacă, potrivit deciziei atacate, participarea Barlo la înțelegere s-a limitat, în orice caz, la o participare „sporadică la reuniuni” care consta numai în a fi „la curent cu acordurile sau cu practicile anticoncurențiale convenite pentru plăcile masive din PMMA” [considerentul (373) al deciziei atacate], această considerație nu permite să se infirme constatarea în ceea ce privește întreruperea participării sale la încălcare în cursul perioadei menționate mai sus. Astfel, întrucât nu s-a dovedit niciun contact anticoncurențial, nu se poate considera că Barlo putea fi pusă la curent cu privire la acordurile convenite în această perioadă.

167 Se impune, așadar, anularea deciziei atacate în măsura în care aceasta reține răspunderea reclamantelor pentru participarea lor la cartel între 1 noiembrie 1998 și 23 februarie 2000. Eventuala incidență a acestei concluzii asupra stabilirii cuantumului amenzii va fi examinată în continuare.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, a liniilor directoare și a principiului proporționalității

168 Reclamantele susțin că, presupunând chiar că ar fi considerate răspunzătoare pentru o încălcare a articolului 81 CE, amenda care le-a fost aplicată nu respectă regulile prevăzute la articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 și de liniile directoare și încalcă principiul proporționalității.

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe o apreciere eronată a duratei încălcării invocate

- 169 Reclamantele arată că durata participării lor la încălcare, stabilită în decizia atacată la doi ani și trei luni, este eronată, întrucât Comisia ar fi reținut în mod eronat datele de 30 aprilie 1998 și de 21 august 2000 drept data de începere și, respectiv, de încetare a participării lor la încălcare și, mai ales, pentru că decizia atacată nu conține suficiente probe în susținerea afirmației că încălcarea a fost continuă și neîntreruptă în această perioadă.
- 170 În această privință, în primul rând, se impune respingerea, ca neîntemeiate, a criticilor formulate de reclamante în privința datelor reținute de Comisie în ceea ce privește începutul și sfârșitul participării lor la încălcare.
- 171 Pe de o parte, astfel cum reiese din considerațiile de mai sus, participarea Barlo la reuniunea anticoncurențială din aprilie 1998 de la Dernbach a fost dovedită corespunzător cerințelor legale. În plus, faptul că Comisia nu a putut stabili data exactă a acestei reuniuni este lipsit de relevanță în ceea ce privește cuantumul amenzii aplicate reclamantelor, de vreme ce a fost reținută data cea mai avantajoasă pentru ele (30 aprilie 1998).
- 172 Pe de altă parte, în ceea ce privește data la care a încetat participarea reclamantelor la încălcare (21 august 2000), din cele de mai sus reiese că, la acea dată, Barlo a participat la o reuniune anticoncurențială de care nu s-a distanțat. În aceste condiții, considerând chiar dovedit argumentul întemeiat pe faptul că Barlo nu și-ar fi dat acordul la majorările de prețuri, acesta este lipsit de relevanță. Aceeași concluzie este valabilă și în ceea ce privește argumentul întemeiat pe faptul că Comisia nu a demonstrat comportamentul ilicit al Barlo în urma acestei reuniuni.

- 173 În al doilea rând, trebuie amintit că, în cadrul examinării celui de al treilea aspect al primului motiv, s-a statuat deja că nu a fost dovedită participarea reclamantelor la înțelegere între 1 noiembrie 1998 și 23 februarie 2000 și că se impune anularea deciziei atacate, în măsura în care Comisia a reținut răspunderea lor pentru această perioadă. În consecință, se impune de asemenea concluzia că, în cadrul stabilirii cuantumului amenzii, Comisia a luat în considerare în mod eronat o astfel de perioadă în vederea stabilirii duratei participării lor la încălcare.
- 174 În ceea ce privește teza Comisiei potrivit căreia o întrerupere a participării la înțelegere ar trebui să conducă la două amenzi al căror quantum total ar fi chiar mai ridicat, aceasta trebuie respinsă. Prin urmare, astfel cum rezultă din considerațiile de mai sus, reclamantele au participat la una și aceeași încălcare, chiar dacă această participare a fost întreruptă. Cuantumul amenzii trebuie stabilit, așadar, în special în funcție de gravitatea încălcării, iar nu în funcție de două încălcări separate. În plus, gravitatea încălcării, apreciată în special în funcție de natura și de întinderea geografică a acesteia din urmă, rămâne nemodificată, în pofida întreruperii participării reclamantelor la aceasta.
- 175 În cadrul competenței de fond a Tribunalului, se impune, așadar, recalcularea cuantumului amenzii care a fost aplicată reclamantelor, ținând seama de durata participării lor efective la încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctele 96, 97 și 190).
- 176 Având în vedere considerațiile de mai sus, durata acestei participări la încălcare a fost de 11 luni și 28 de zile. În consecință, potrivit metodologiei de calcul al cuantumului amenzii prezentate în liniile directoare și aplicate de Comisie în decizia atacată, o astfel de participare constituie o încălcare de scurtă durată, pentru care nu este prevăzută, în principiu, nicio majorare a cuantumului amenzii (punctul 1 B din liniile

directoare). Această din urmă dispoziție nu prevede totuși o regulă imperativă și, în orice caz, nu ar fi obligatorie pentru Tribunal în cadrul competenței sale de fond.

177 Or, având în vedere împrejurările speței și în special caracterul în mod necesar aproximativ al duratei menționate la punctul anterior, în măsura în care aceasta ia în considerare data de 30 octombrie 1998 ca fiind data la care s-a încheiat prima perioadă de participare a reclamantelor la încălcare, precum și faptul că această participare a fost ulterior reluată, Tribunalul apreciază că o majorare cu 10 % a cuantumului de bază al amenzii reflectă în mod adecvat durata respectivei participări la încălcare.

178 În consecință, se impune reducerea cuantumului amenzii prin înlocuirea majorării cu 20 % a cuantumului de bază al amenzii aplicate de Comisie în considerentul (353) al deciziei atacate cu o majorare cu 10 % și respingerea în rest a primului aspect al celui de al doilea motiv.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe evaluarea eronată a gravității încălcării invocate

179 Reclamantele susțin că, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când este vorba despre stabilirea gravității încălcării, trebuie să se stabilească răspunderea individuală a întreprinderilor în cauză și gravitatea relativă a participării fiecăreia dintre ele. În opinia acestora, în decizia atacată, fie Comisia nu a efectuat o astfel de examinare, fie a efectuat în mod eronat această examinare. În consecință, cuantumul de bază al amenzii (15 milioane de euro) nu ar fi justificat.

- 180 În această privință, trebuie amintit, cu titlu introductiv, că, în cazul în care o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre acestea (a se vedea Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 153 și jurisprudența citată) pentru a determina dacă, în ceea ce le privește, există circumstanțe agravante sau atenuante (Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Carbone-Lorraine/Comisia, T-73/04, Rep., p. II-2661, punctul 190).
- 181 Această concluzie constituie consecința logică a principiului individualizării pedepselor și a sancțiunilor, în temeiul căruia o întreprindere trebuie să fie sancționată numai pentru faptele care îi sunt imputate în mod individual, principiu aplicabil în orice procedură administrativă care poate conduce la sancțiuni în temeiul normelor de concurență ale Uniunii (Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, T-224/00, Rec., p. II-2597, punctul 261).
- 182 În ceea ce privește aplicarea liniilor directoare, trebuie amintit că metodologia prevăzută de acestea pentru determinarea cuantumului amenzii urmează o abordare bazată pe stabilirea unui quantum de bază, în funcție de gravitatea și de durata încălcării, la care se aplică majorări, pentru a ține seama de circumstanțele agravante, și diminuări, pentru a ține seama de circumstanțele atenuante.
- 183 Astfel, din jurisprudență rezultă că, în cadrul aplicării liniilor directoare, trebuie să se distingă între aprecierea gravității încălcării, care servește la stabilirea cuantumului de bază general al amenzii, și aprecierea gravității relative a participării la încălcare a fiecăreia dintre întreprinderile în cauză, care trebuie examinată în cadrul eventualei aplicări a unor circumstanțe agravante sau atenuante (Hotărârea Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 100; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Cheil Jedang/Comisia, T-220/00, Rec., p. II-2473, punctul 189, și Hotărârea Tribunalului din 30 aprilie 2009, CD-Contact Data/Comisia, T-18/03, Rep., p. II-1021, punctul 95).

184 Astfel, trebuie amintit că punctele 2 și 3 din liniile directoare prevăd ajustarea cuantumului de bază al amenzii în funcție de anumite circumstanțe agravante și atenuante, specifice fiecărei întreprinderi în cauză. În special, punctul 3 din liniile directoare stabilește, sub titlul „Circumstanțe atenuante”, o listă neexhaustivă de circumstanțe care pot conduce la o reducere a cuantumului de bază al amenzii. Se menționează astfel rolul pasiv al unei întreprinderi, neaplicarea efectivă a acordurilor, încetarea încălcării de îndată ce intervine Comisia, existența unei îndoieli justificate a întreprinderii cu privire la caracterul ilicit al comportamentului restrictiv, faptul că încălcarea a fost comisă din neglijență, precum și cooperarea efectivă a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea.

185 În schimb, în contextul stabilirii cuantumului de bază al amenzii, Comisia nu este obligată să aprecieze efectele comportamentului unei întreprinderi în particular. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, efectele care trebuie luate în considerare pentru a stabili nivelul general al amenzilor nu sunt cele care rezultă din comportamentul efectiv pe care o întreprindere pretinde că l-a adoptat, ci sunt cele care rezultă din ansamblul încălcării la care aceasta a participat (Hotărârea Curții Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 34 de mai sus, punctul 152, și Hotărârea Curții din 12 noiembrie 2009, Carbone-Lorraine/Comisia, C-554/08 P, nepublicată în Repertoriu, punctele 21 și 24).

186 În speță, în primul rând, reclamantele impută Comisiei, în esență, că nu a analizat propriul lor comportament în cadrul aprecierii gravității încălcării. Astfel, acestea subliniază că, în calificarea încălcării drept „foarte gravă” în considerentele (319)-(331) ale deciziei atacate, Comisia s-a concentrat asupra încălcării ca atare, fără a se ocupa de conduita individuală a diferiților concurenți, și a Barlo în particular. Or, potrivit reclamantelor, conduita avută de Barlo nu poate fi calificată drept „foarte gravă”, în special din perspectiva principalelor caracteristici ale încălcării analizate în considerentul (320) al deciziei atacate.

187 În această privință, trebuie arătat că, astfel cum reiese din cele de mai sus, în cadrul aplicării liniilor directoare, asemenea elemente referitoare la comportamentul propriu al unei întreprinderi trebuie luate în considerare, dacă este cazul, în etapa aprecierii circumstanțelor agravante și atenuante (punctele 2 și 3 din liniile directoare), pentru a ajusta nivelul cuantumului de bază al amenzii stabilit în special în funcție de gravitatea încălcării la care aceasta a participat. Prin urmare, argumentul potrivit căruia, în această etapă a stabilirii cuantumului de bază al amenzii, Comisia ar fi trebuit să analizeze în mod specific conduita individuală a reclamantelor trebuie respins.

188 În plus, reclamantele nu contestă în mod real gravitatea în sine a încălcării, astfel cum a fost stabilită de Comisie. Mai precis, deși acestea afirmă că Comisia nu a făcut nicio analiză a dimensiunii pieței geografice relevante, reclamantele nu invocă niciun element pentru a contesta temeinicia concluziei Comisiei potrivit căreia această piață se întindea asupra întregului teritoriu al SEE.

189 În orice caz, astfel cum Curtea a statuat, din liniile directoare rezultă că înțelegerile orizontale cu privire la prețuri sau de repartizare a unor piețe pot fi calificate drept încălcări foarte grave numai în temeiul naturii lor, Comisia nefiind obligată să demonstreze un impact real al încălcării asupra pieței (Hotărârea Curții din 3 septembrie 2009, Prym și Prym Consumer/Comisia, C-534/07 P, Rep., p. I-7415, punctul 75, și Hotărârea Curții din 24 septembrie 2009, Erste Group Bank și alții/Comisia, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P și C-137/07 P, Rep., p. I-8681, punctul 103). Astfel, asemenea înțelegeri merită, din cauza propriei naturi, cele mai severe amenzi. Eventualul lor impact concret asupra pieței, în special problema măsurii în care limitarea concurenței a determinat majorarea prețului de piață comparativ cu cel care ar fi fost prevăzut în ipoteza inexistenței unui cartel, nu este un criteriu determinant pentru stabilirea nivelului amenzilor (Hotărârea Tribunalului din 6 mai 2009, KME Germany și alții/Comisia, T-127/04, Rep., p. II-1167, punctul 64). În consecință, argumentele

reclamantelor potrivit cărora conduita lor nu ar fi avut nicio repercusiune asupra pietei nu ar permite, în orice caz, să se repună în discuție problema calificării încălcării drept „foarte gravă”.

- 190 Se impune, așadar, constatarea că în mod întemeiat Comisia a concluzionat, în considerentul (331) al deciziei atacate, că înțelegerea în discuție constituia o încălcare „foarte gravă” având în vedere numai natura sa și faptul că acoperea întregul teritoriu al SEE.
- 191 În al doilea rând, reclamantele contestă aprecierea făcută de Comisie în considerentele (332)-(336) ale deciziei atacate în temeiul „tratamentului diferențiat”, care au determinat-o să le acorde o reducere cu 25 % a cuantumului amenzii.
- 192 Pe de o parte, reclamantele arată că, înaintea aplicării reducerii cu 25 %, cuantumul amenzii nu reflectă niciun tratament diferențiat, de vreme ce acesta ar fi rezultatul aplicării aceleiași „formule matematice” tuturor întreprinderilor în cauză. Potrivit reclamantelor, pentru a stabili cuantumul de bază al amenzii, Comisia ar fi utilizat aproximativ 30 % din cifra de afaceri realizată în SEE de întreprinderile în cauză din produsele din PMMA [considerentul (334) al deciziei atacate].
- 193 În această privință, trebuie amintit că al șaselea paragraf al punctului 1 A din liniile directoare prevede posibilitatea de a diferenția cuantumurile de bază care trebuie aplicate întreprinderilor implicate în aceeași încălcare „pentru a se ține seama de ponderea specifică și, prin urmare, de impactul real al comportamentului infrațional al fiecărei întreprinderi asupra concurenței, în special atunci când există o diferență considerabilă între dimensiunile întreprinderilor care comit o încălcare de același tip”. Acesta este modul în care a procedat Comisia în considerentele (332) și următoarele ale deciziei atacate. Aceasta a arătat că „scala amenzilor aplicabile permit[ea] ca

întreprinderilor să li se aplice un tratament diferențiat, astfel încât să se țină seama de capacitatea economică reală a autorilor încălcării de a afecta în mod semnificativ concurența” și că „acest lucru [era] adecvat în cazul în care există, precum în speță, mari diferențe în ceea ce privește cifrele de afaceri înregistrate de întreprinderile care au participat la încălcare în ceea ce privește produsele care fac obiectul cartelului” [considerentul (332) al deciziei atacate]. Trebuie să se arate de asemenea că, deși, din decizia atacată, nu reiese că Comisia a aplicat „formula matematică” invocată de reclamante, din aceasta rezultă totuși în mod clar că, pentru a stabili cuantumul de bază al amenzii, Comisia a aplicat același criteriu tuturor întreprinderilor în cauză, și anume criteriul „ponderii relative în cifra de afaceri realizată din vânzarea produselor din PMMA pentru care acestea au participat la înțelegere” [considerentul (333) al deciziei atacate].

194 Acest mod de a proceda nu este însă criticabil. Dimpotrivă, a fost astfel posibil să fie luate în considerare, în mod nediscriminatoriu, unele diferențe obiective existente între participanții la înțelegere din perspectiva obiectivului urmărit, și anume stabilirea cuantumurilor amenzii ținând seama de capacitatea economică reală a autorilor încălcării de a afecta concurența. În măsura în care din acest tratament au rezultat cuantumuri de bază diferite, se impune constatarea că, într-adevăr, Comisia a aplicat un veritabil „tratament diferențiat”, în sensul liniilor directoare, contrar celor susținute de reclamante.

195 Pe de altă parte, trebuie subliniat că criteriul reținut de Comisie ține seama și de faptul că participarea directă a reclamantelor la înțelegere a fost dovedită numai pentru plăcile masive din PMMA. Astfel, Comisia a arătat în mod clar că, „[î]n ceea ce privește Barlo, [erau] vizate numai plăcile masive din PMMA” [considerentul (333) al deciziei atacate] și aceasta a ținut, așadar, seama de cifra de afaceri rezultată din acest produs la nivelul SEE în anul 2000. Or, astfel cum rezultă din dosar, reclamantele desfășurau activități și în sectorul compușilor pentru turnare din PMMA. În consecință, temeinicia celui de al doilea aspect al primului motiv (a se vedea punctul 152 de mai sus) nu afectează aprecierea Comisiei cu privire la acest aspect.

- 196 Pe de altă parte, reclamantele susțin că reducerea cu 25 % a cuantumului amenzii, aplicată în considerentul (335) al deciziei atacate, nu a fost motivată suficient și că este insuficientă. În opinia acestora, reducerea menționată ar fi trebuit să țină seama și de faptul că reclamantele nu erau răspunzătoare pentru înțelegere în integralitatea sa, nu numai de împrejurarea că nu aveau cunoștință de aceasta, considerându-le însă răspunzătoare pentru întreaga încălcare unică. În consecință, reclamantele consideră că o reducere care ar fi reflectat distribuția MMA între diferitele categorii de produse în cauză ar fi fost un „minim absolut”. Acestea amintesc că, potrivit considerentului (5) al deciziei atacate, distribuția menționată era următoarea: 49 % pentru plăcile masive, 36 % pentru compuși pentru turnare și 15 % pentru plăcile pentru uz sanitar.
- 197 În această privință, se impune constatarea că reclamantele susțin în mod întemeiat că faptul că nu erau răspunzătoare pentru întreaga înțelegere, astfel cum rezultă din examinarea celui de al doilea aspect al primului motiv, trebuia luat în considerare în cadrul stabilirii cuantumului de bază al amenzii.
- 198 Prin urmare, astfel cum reiese din cele de mai sus, spre deosebire de ceilalți destinați ai deciziei atacate, reclamantelor li se putea imputa numai o parte a înțelegerii, și anume cea referitoare la plăcile masive din PMMA. Ca urmare a acestui fapt, încălcarea normelor dreptului concurenței era în mod necesar mai puțin gravă decât cea imputată autorilor încălcării care au participat la toate părțile încălcării și au contribuit astfel în mai mare măsură la eficacitatea și la gravitatea acestei înțelegeri decât o autoare a încălcării care a fost implicată numai într-o singură ramură a aceleiași înțelegeri (a se vedea în acest sens Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctele 162 și 164).
- 199 Or, unei întreprinderi nu îi poate fi aplicată niciodată o amendă al cărei cuantum este calculat în funcție de o participare la o înțelegere pentru care nu este trasă la răspundere (Hotărârile Sigma Tehnologie/Comisia, punctul 144 de mai sus, punctele 79-82, și IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 157).

- 200 În cadrul aplicării liniilor directoare, această apreciere trebuie să fie făcută, în mod necesar, în stadiul stabilirii quantumului de plecare specific, din moment ce luarea în considerare a circumstanțelor atenuante permite numai să fie adaptat quantumul de bază al amenzii în funcție de modalitățile de punere în aplicare a înțelegerii de către autorul încălcării. Or, un autor al încălcării care nu este tras la răspundere pentru anumite aspecte ale acestei înțelegeri nu poate să fi avut un rol în punerea în aplicare a acestor aspecte (Hotărârea IMI și alții/Comisia, punctul 148 de mai sus, punctul 164).
- 201 Cu toate acestea, se impune constatarea că, în speță, deși Comisia a săvârșit o eroare în ceea ce privește stabilirea răspunderii reclamantelor pentru înțelegere, aceasta a efectuat totuși în mod corect stabilirea quantumului amenzii, în conformitate cu principiile prezentate mai sus.
- 202 Pe de o parte, astfel cum reiese din considerațiile anterioare (a se vedea punctul 195 de mai sus), etapa calculării quantumului amenzii care constă în clasificarea întreprinderilor în cauză în mai multe categorii, în funcție de ponderea lor relativă în cifra de afaceri realizată din vânzarea produselor din PMMA, pentru care acestea au participat la înțelegere, nu este afectată de eroarea săvârșită la nivelul stabilirii răspunderii pentru încălcare.
- 203 De altfel, în ceea ce privește argumentul reclamantelor potrivit căruia cifra de afaceri luată în considerare ar trebui să excludă cifra de afaceri realizată de Quinn Plastics, SA, de vreme ce, în decizia atacată, Comisia a renunțat la orice obiecțiune împotriva acestei societăți, este suficient să se constate că reclamantele nu contestă afirmația Comisiei potrivit căreia faptul că această societate nu este destinatară deciziei atacate nu afectează cifra de afaceri rezultată pentru plăcile masive din PMMA care putea fi atribuită întreprinderii Barlo, în care este inclusă și societatea-mamă destinatară, și anume Quinn Barlo, care, la momentul săvârșirii încălcării, era proprietara în proporție de 100% a Quinn Plastics, SA.

- 204 Pe de altă parte, în considerentul (335) al deciziei atacate, Comisia a acordat reclamantelor o reducere specifică de 25 % din cuantumul de bază al amenzii, pentru motivul că „nu [era] clar dacă Barlo lua[se] sau nu luase parte la contacte coluzive cu privire la compușii pentru turnare din PMMA sau la plăcile masive din PMMA” și că, prin urmare, „păr[ea] că Barlo nu avea cunoștință sau era posibil să nu fi avut în mod necesar cunoștință de proiectul global de aranjamente anticoncurențiale”.
- 205 Desigur, această reducere nu s-a întemeiat pe inexistența unei răspunderi a reclamantelor pentru anumite aspecte ale înțelegerii referitoare la compușii pentru turnare din PMMA sau la plăcile pentru uz sanitar din PMMA, ci numai pe neimplicarea lor directă în aceste aspecte sau prin necunoașterea acestora din urmă.
- 206 Numai această considerație nu este totuși de natură să repună în discuție reducerea acordată, întrucât Comisia a putut acorda în mod întemeiat o reducere a cuantumului amenzii pe un astfel de temei.
- 207 Mai rămâne, așadar, să se verifice dacă reducerea menționată, precum și cuantumul de bază specific care rezultă din aceasta (15 milioane de euro), reflectă în mod adecvat gravitatea încălcării săvârșite de reclamante, apreciată în lumina anulării în parte a articolului 1 din decizia atacată (a se vedea punctul 152 de mai sus).
- 208 În această privință, trebuie arătat că, deși încălcarea menționată avea ca obiect numai unul dintre cele trei produse în cauză, nu este mai puțin adevărat că era vorba tot despre o încălcare foarte gravă prin natura sa (a se vedea punctul 189 de mai sus) care implica, în plus, întregul teritoriu al SEE. Mai precis, faptul că încălcarea unică,

privită în ansamblul său, a putut constitui o încălcare încă și mai gravă a dreptului concurenței nu implică nicicum că încălcarea săvârșită de reclamante nu este, ca atare, „foarte gravă” (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, *Oxley Threads/Comisia*, T-448/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 37).

- 209 Această concluzie nu este repusă în discuție de argumentele reclamantelor potrivit cărora nu s-ar fi dovedit că acestea au luat parte la caracteristicile principale ale înțelegerii, prezentate în considerentul (320) al deciziei atacate. Astfel, ținând seama de considerațiile prezentate la punctele 180-187 de mai sus, în etapa stabilirii cuantumului de bază al amenzii nu aspectul referitor la propriul comportament al reclamantelor era pertinent, ci cel care privea caracteristicile încălcării la care acestea participaseră. Or, pe de o parte, reclamantele nu afirmă că principalele caracteristici ale înțelegerii, prezentate în considerentul (320) al deciziei atacate, nu sunt aplicabile încălcării în litigiu, în măsura în care aceasta avea ca obiect numai plăcile masive din PMMA. Pe de altă parte, presupunând chiar că reclamantele nu ar fi luat parte în mod direct la toate tipurile de comportamente anticoncurențiale menționate în considerentul (320) al deciziei atacate, trebuie arătat că reclamantele au participat la reuniuni referitoare la plăcile masive din PMMA, în cursul cărora, printre altele, au fost încheiate acordurile cu privire la prețuri, au fost discutate prețurile și au fost schimbate informații referitoare la piață (a se vedea punctele 60-78 de mai sus), și că acestea au avut astfel cunoștință de respectivele comportamente anticoncurențiale, inclusiv de cele la care nu au participat în mod direct, sau le-au putut prevedea în mod rezonabil (a se vedea punctul 128 de mai sus).
- 210 Se impune, așadar, constatarea că încălcarea săvârșită de reclamante trebuie calificată drept „foarte gravă” în sensul liniilor directe. Or, se amintește că acestea din urmă prevăd, în principiu, un cuantum de bază minim de 20 de milioane de euro pentru astfel de încălcări.
- 211 În ceea ce privește argumentul reclamantelor potrivit căruia, în esență, cuantumul de bază al amenzii care le-a fost aplicată ar trebui să reflecte importanța plăcilor masive din PMMA în raport cu ansamblul produselor din PMMA care au făcut obiectul

încălării unice, trebuie amintit că principiul proporționalității presupune ca amenda să fie stabilită de Comisie proporțional cu elementele luate în considerare pentru a aprecia gravitatea încălcării și că, în această privință, Comisia trebuie să aplice aceste elemente în mod coerent și cu o justificare obiectivă (a se vedea Hotărârea BST/Comisia, punctul 141 de mai sus, punctul 60 și jurisprudența citată).

- 212 Cu toate acestea, astfel cum reiese din jurisprudență, dimensiunea pieței relevante nu reprezintă, în principiu, un element obligatoriu, ci doar un element pertinent printre altele pentru a aprecia gravitatea încălcării și pentru a stabili cuantumul amenzii (Hotărârea Prym și Prym Consumer/Comisia, punctul 189 de mai sus, punctul 55). De asemenea, potrivit metodei prevăzute de liniile directe, nu este nicidecum vorba despre un element determinant în contextul stabilirii cuantumului de bază al amenzii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 6 mai 2009, Wieland-Werke/Comisia, T-116/04, Rep., p. II-1087, punctele 62-64).
- 213 Rezultă că reducerea cuantumului de bază al amenzii care putea fi pretinsă de reclamante ca urmare a participării lor la înțelegere numai în ceea ce privește plăcile masive din PMMA nu trebuia să reflecte, în mod proporțional, importanța acestui produs în raport cu ansamblul produselor din PMMA care au făcut obiectul încălcării unice. Dimpotrivă, o astfel de reducere nu ar fi fost conformă cu principiul proporționalității, amintit la punctul 211 de mai sus, de vreme ce aceasta nu ar fi ținut seama în mod suficient de faptul că, la fel ca ceilalți destinatari ai deciziei atacate, reclamantele participaseră la o înțelegere foarte gravă prin natura sa și care se întindea asupra întregului teritoriu al SEE.
- 214 Mai mult, trebuie arătat că cererea reclamantelor având ca obiect, în esență, o reducere cu 51 % a cuantumului de bază al amenzii, în locul reducerii cu 25 % acordate de Comisie (a se vedea punctul 196 de mai sus), nu se întemeiază pe cifrele de afaceri care rezultă din vânzările fiecăruia dintre produsele din PMMA avute în vedere, ci are la bază distribuția materiei prime (MMA) între aceste trei produse, fără ca reclamantele să explice în ce ar consta relevanța acestui criteriu pentru a aprecia

gravitatea încălcării săvârșite de ele. Or, în ceea ce privește problema de a ști care parte din cifra de afaceri rezultată din vânzările tuturor produselor din PMMA vizate la nivelul SEE în anul 2000 poate fi imputată numai plăcilor masive din PMMA, din documentele prezentate de Comisie ca răspuns la cererea Tribunalului reiese că cea mai mare parte a întreprinderilor în cauză, inclusiv reclamantele, o apreciau, la momentul procedurii administrative, la aproximativ 60%, chiar mai mult, o singură întreprindere apreciind-o la aproximativ 50%.

215 În aceste condiții, trebuie să se constate că reducerea cu 25% a cuantumului de bază al amenzii aplicate reclamantelor, acordată în considerentul (335) al deciziei atacate, reflectă în mod adecvat gravitatea încălcării la care acestea au participat. Rezultă, pe de o parte, că, în pofida erorii săvârșite la nivelul stabilirii răspunderii reclamantelor pentru înțelegere (a se vedea punctul 152 de mai sus), Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere în stabilirea cuantumului de bază al amenzii aplicate acestora și, pe de altă parte, că nu se impune o reducere suplimentară a acestui cuantum, în exercitarea competenței de fond a Tribunalului.

216 Prin urmare, al doilea aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a circumstanțelor atenuante

217 Reclamantele arată că aprecierea din decizia atacată cu privire la circumstanțele atenuante nu este motivată suficient și că aceasta încalcă liniile directoare, precum și principiul proporționalității.

— Cu privire la rolul pasiv și minor în realizarea încălcării

- 218 Reclamantele consideră că aprecierea Comisiei, în considerentul (373) al deciziei atacate, în ceea ce privește reducerea cu 50% în temeiul rolului pasiv și minor este motivată în mod eronat, întrucât considerentul menționat conține afirmații inexacte și nedovedite. În consecință, această reducere ar fi insuficientă.
- 219 În această privință, trebuie amintit, cu titlu introductiv, că, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când Comisia adoptă linii directoare care au rolul de a preciza, în conformitate cu tratatul, criteriile pe care înțelege să le aplice în cadrul exercitării puterii sale de apreciere, rezultă o autolimitare a acestei puteri în sensul că îi revine obligația de a se conforma normelor indicative pe care și le-a impus ea însăși (a se vedea Hotărârea din 8 octombrie 2008, *Carbone-Lorraine/Comisia*, punctul 180 de mai sus, punctul 192 și jurisprudența citată).
- 220 Cu toate acestea, autolimitarea puterii de apreciere a Comisiei ce rezultă din adoptarea liniilor directoare nu este incompatibilă cu menținerea în beneficiul acesteia a unei marje de apreciere semnificative. Liniile directoare conțin astfel diferite elemente de flexibilitate, care permit Comisiei să își exercite puterea discreționară în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 1/2003, astfel cum au fost interpretate de Curte (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului *Wieland-Werke/Comisia*, punctul 212 de mai sus, punctul 31, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, *Hoechst/Comisia*, T-161/05, Rep., p. II-3555, punctul 129).
- 221 Astfel, în lipsa unei dispoziții imperative în liniile directoare cu privire la circumstanțele atenuante care pot fi avute în vedere, trebuie să se considere că Comisia a păstrat o anumită majă pentru a aprecia în mod global importanța unei eventuale reduceri a cuantumului amenzilor în temeiul circumstanțelor atenuante.

222 În ceea ce privește circumstanța atenuantă referitoare la rolul exclusiv pasiv sau imitativ în comiterea încălcării, prevăzută la punctul 3 prima liniuță din liniile directe, Comisia a arătat, în considerentul (373) al deciziei atacate, următoarele:

„[...] Din faptele descrise în considerentele (137) și (223) reiese în mod clar că participarea Barlo la înțelegere nu poate fi comparată cu cea a majorității celorlalte întreprinderi. Se pare că nu au existat multe elemente care să probeze că Barlo a participat în mod activ la realizarea unor eventuale acorduri sau practici anticoncurențiale. Contactele anticoncurențiale dovedite demonstrează mai degrabă că Barlo asista în mod sporadic la reuniuni care se limitau la informarea întreprinderii cu privire la acordurile sau practicile anticoncurențiale convenite pentru plăcile masive din PMMA. De asemenea, se pare că Barlo nu a participat la multe reuniuni multilaterale importante în cursul cărora au fost decise aspectele-cheie ale acordurilor cu privire la prețuri și ale practicilor anticoncurențiale.”

223 Ținând seama de aceste considerații, Comisia a apreciat că reclamantele avuseseră un „rol pasiv și minor” și le-a acordat o reducere cu 50% a cuantumului amenzii care le-ar fi fost altfel aplicată [considerentul (374) al deciziei atacate].

224 În această privință, trebuie arătat că, potrivit jurisprudenței, un rol pasiv implică adoptarea de către întreprinderea în cauză a unei „atitudini rezervate”, cu alte cuvinte, lipsa participării active la elaborarea acordului sau a acordurilor anticoncurențiale. Dintre elementele de natură să evidențieze rolul pasiv al unei întreprinderi în cadrul unei înțelegeri, poate fi luat în considerare caracterul mult mai sporadic al participărilor acesteia la reuniuni în raport cu membrii obișnuiți ai înțelegerii, precum și intrarea târzie a întreprinderii pe piața care a făcut obiectul încălcării, independent de durata participării la aceasta, sau de asemenea existența unor declarații exprese în

acest sens din partea reprezentanților întreprinderilor terțe care au participat la încălcare (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, Gütermann și Zwicky/Comisia, T-456/05 și T-457/05, Rep., p. II-1443, punctele 184 și 185 și jurisprudența citată).

225 Se impune, așadar, constatarea că circumstanța atenuantă referitoare la rolul pasiv al reclamantelor în speță a fost apreciată în mod corect de Comisie. Astfel, aceasta a arătat, în esență, că participarea reclamantelor la înțelegere nu putea fi comparată cu cea a majorității celorlalte întreprinderi, întrucât contactele anticoncurențiale dovedite demonstau mai degrabă că Barlo asistase în mod sporadic la reuniunile care constau numai în informarea întreprinderii cu privire la acordurile sau practicile anticoncurențiale convenite pentru plăcile masive din PMMA.

226 Pe de altă parte, din modul de redactare a considerentului (373) al deciziei atacate reiese în mod clar că, în cadrul aprecierii sale cu privire la circumstanța atenuantă în discuție, Comisia a ținut seama numai de faptele care sunt analizate în cadrul examinării primului aspect al primului motiv. În această privință, trebuie subliniat în special că, în considerentul (373) al deciziei atacate se face trimitere în mod explicit la considerentul (137) al acesteia, potrivit căruia, „[î]n răspunsul [lor] la comunicarea privind obiecțiunile, [reclamantele] neagă prezența domnului [B.] la majoritatea reuniunilor la care se afirmă că ar fi participat”, „confirm[ând] [însă] prezența domnului [B.] la patru reuniuni”. În aceste condiții, constatările potrivit cărora „se pare că nu au existat multe elemente care să probeze că Barlo a participat în mod activ la realizarea unor eventuale acorduri sau practici anticoncurențiale” sau că „se pare de asemenea că Barlo nu a participat la multe reuniuni multilaterale importante” nu pot fi interpretate ca punând în sarcina reclamantelor o participare activă la realizarea acordurilor sau a practicilor anticoncurențiale sau o participare la reuniuni multilaterale importante. Criticile formulate de reclamante în această privință sunt, așadar, inoperante.

227 Pe de altă parte, reclamantele se limitează la a contesta modul de redactare a considerentului (373) al deciziei atacate, fără a explica modalitatea în care faptele din speță ar justifica o reducere și mai semnificativă în temeiul circumstanței atenuante analizate.

228 Prin urmare, se impune respingerea prezentei critici.

— Cu privire la neaplicarea efectivă a acordurilor sau a practicilor ilicite

229 Reclamantele consideră că motivele pentru care Comisia a respins, în decizia atacată, argumentul acestora întemeiat pe neaplicarea efectivă a acordurilor sau a practicilor ilicite drept circumstanță atenuantă [considerentul (381) al deciziei atacate] sunt eronate.

230 În considerentul (381) al deciziei atacate, Comisia a arătat următoarele:

„Deși nu există nicio probă că Barlo s-a abținut în mod sistematic de la aplicarea acordurilor referitoare la prețuri sau de la transferarea costurilor serviciilor suplimentare către clienți, este în schimb clar că aceasta a fost în măsură să beneficieze de informațiile schimbate cu privire la piață și să își modifice în consecință comportamentul comercial (poate prin facilitarea majorărilor de cote de piață). În plus, în ceea ce privește celelalte întreprinderi, Barlo nu s-a abținut în mod explicit de la a urmări obiectivele comune propuse și decise de toate întreprinderile (independent de faptul de a ști dacă aceste obiective au fost revelate uneori numai în mod inopinat în cursul unei reuniuni). Comisia respinge, așadar, argumentul invocat de Barlo potrivit căruia

neaplicarea efectivă de către aceasta a acordurilor sau a practicilor infraționale ar constitui o circumstanță atenuantă.”

231 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, în vederea acordării beneficiului circumstanței atenuante referitoare la neaplicarea efectivă a acordurilor sau a practicilor infraționale, menționată la punctul 3 a doua liniuță din liniile directoare, trebuie să se verifice dacă circumstanțele invocate de întreprinderea în cauză sunt de natură să dovedească faptul că, în perioada în care a aderat la acordurile ilicite, s-a sustras în mod efectiv de la aplicarea acestora prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață sau, cel puțin, că a încălcat în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât a perturbat însăși funcționarea acesteia (Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2006, Daiichi Pharmaceutical/Comisia, T-26/02, Rec., p. II-713, punctul 113, și Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 180 de mai sus, punctul 196).

232 În această privință, trebuie să se constate că, în considerentul (381) al deciziei atacate, Comisia și-a întemeiat aprecierea pe criterii corecte potrivit jurisprudenței amintite la punctul anterior.

233 Mai precis, reclamantele nu pot critica în mod valabil Comisia pentru că a ținut seama de inexistența vreunei probe pentru faptul că Barlo s-a abținut în mod sistematic de la aplicarea acordurilor cu privire la prețuri sau de la transferarea costului serviciilor suplimentare către clienți, întrucât acesta este un element vădit pertinent în cadrul aprecierii circumstanței atenuante în discuție. Pe de altă parte, contrar a ceea ce par să sugereze reclamantele, din modul de redactare a considerentului (381) al deciziei atacate reiese în mod clar că era vorba numai despre un element dintre altele, a cărui apreciere globală a determinat Comisia să refuze beneficiul circumstanței atenuante în discuție.

- 234 Or, argumentele reclamantelor nu sunt de natură să repună în discuție această apreciere globală a Comisiei.
- 235 În primul rând, circumstanțele invocate de reclamante nu sunt suficiente pentru a dovedi că Barlo s-a abținut în mod efectiv de la aplicarea acordurilor cu privire la prețuri sau de la transferarea costului serviciilor suplimentare către clienți.
- 236 Astfel, reclamantele se limitează la a invoca, pe de o parte, declarațiile domnului B. potrivit cărora Barlo nu pusesese nimic în aplicare la finalul reuniunilor la care era prezent și, pe de altă parte, afirmația făcută de Atofina, amintită în considerentul (326) al deciziei atacate. De altfel, acestea recunosc în mod explicit că nu erau în măsură să furnizeze elemente de probă precise cu privire la politica de prețuri pentru perioada 1999-2000.
- 237 Or, trebuie arătat că afirmația făcută de Atofina face trimitere la o majorare a cotei de piață deținute de Barlo pentru plăcile masive din PMMA în cursul perioadei cuprinse între anii 2000 și 2002. Dat fiind că perioada în care Barlo a participat la încălcare a fost cuprinsă între 30 aprilie 1998 și 21 august 2000, acesta nu este un element care permite să se demonstreze neaplicarea acordurilor cu privire la prețuri, cu atât mai puțin în mod sistematic. În ceea ce privește declarațiile reprezentantului Barlo, acestea nu pot fi considerate, în sine, suficient de probante, în lipsa unor elemente de probă scrise obiective în susținerea lor.
- 238 De asemenea, împrejurarea că decizia atacată nu conține elemente care să probeze punerea în aplicare, de către Barlo, a acordurilor cu privire la prețuri nu este în sine determinantă. Astfel, nu se poate susține că, fără a dovedi punerea în aplicare de către o întreprindere a acordurilor sau a practicilor ilicite, Comisia era obligată, numai pentru acest motiv, să acorde reclamantelor o reducere a cuantumului amenzii.

239 În al doilea rând, reclamantele nu repun în discuție aprecierea Comisiei potrivit căreia Barlo a fost în măsură să beneficieze de informațiile referitoare la piață schimbate cu ocazia reuniunilor și să își modifice în consecință comportamentul comercial. Acestea se limitează la a susține că respectiva afirmație nu a fost demonstrată de Comisie. Or, potrivit jurisprudenței amintite la punctul 231 de mai sus, revenea reclamantelor să invoce circumstanțele de natură să justifice recunoașterea circumstanței atenuante solicitate și în special a celor cu privire la eventuala neaplicare a aspectului încălcării referitor la schimbul de informații importante din punct de vedere comercial și confidențiale cu privire la piețe și/sau la întreprinderile în cauză.

240 În al treilea rând, reclamantele contestă aprecierea Comisiei care figurează în a doua teză a considerentului (381) al deciziei atacate, pentru motivul că la reuniunile la care Barlo era prezentă nu ar fi fost decis niciun obiectiv comun. Cu toate acestea, astfel cum reiese din examinarea primului aspect al primului motiv, această afirmație este inexactă.

241 Pe de altă parte, trebuie arătat că reclamantele nu au afirmat că Barlo încălcase, cel puțin, în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât să fi perturbat însăși funcționarea acesteia (a se vedea punctul 231 de mai sus).

242 Rezultă că sunt neîntemeiate criticile reclamantelor cu privire la aprecierea Comisiei care figurează în considerentul (381) al deciziei atacate.

243 Cu titlu suplimentar, trebuie subliniat că, în împrejurările speței, refuzul de a recunoaște circumstanța atenuantă analizată este justificată și de structura generală a deciziei atacate.

²⁴⁴ Astfel, pe de o parte, din aceasta rezultă că, în cursul anumitor perioade, înțelegerea în ansamblul său nu era pe deplin eficientă, întrucât participanții, inclusiv Barlo, se distanțau de acordurile încheiate [a se vedea, de exemplu, considerentul (329) al deciziei atacate]. Or, întrucât aceasta este o caracteristică proprie funcționării cartelului ca atare, ea nu poate fi luată în considerare în temeiul circumstanțelor atenuante, ci poate fi avută în vedere cel mult în cadrul analizei gravității încălcării. În această privință, trebuie subliniat că, în cadrul stabilirii cuantumului de bază al amenzii, Comisia a examinat argumentele legate de caracterul ineficient al înțelegerii [considerentele (321)-(329) ale deciziei atacate] și, în acest context, în special declarația făcută de Atofina, invocată de reclamante (a se vedea punctul 236 de mai sus). Deși a apreciat că încălcarea putea fi calificată drept foarte gravă, Comisia a afirmat totuși în mod explicit că, în cadrul stabilirii cuantumului amenzii, nu se întemeia „în mod specific pe un impact deosebit [al încălcării asupra pieței]” [considerentul (321) al deciziei atacate].

²⁴⁵ Pe de altă parte, presupunând chiar că comportamentul avut de Barlo pe piață a fost substanțial diferit de cel al celorlalte întreprinderi, destinate ale deciziei atacate, trebuie amintit că în liniile directoare nu se menționează obligația Comisiei de a lua întotdeauna în considerare în mod separat fiecare dintre circumstanțele atenuante enumerate la punctul 3 din aceste linii directoare (Hotărârea KME Germany și alții/Comisia, punctul 189 de mai sus, punctul 114). În temeiul acestora, Comisia dispune de o marjă de apreciere pentru a aprecia în mod global importanța unei eventuale reduceri a cuantumului amenzilor, ținând seama de ansamblul circumstanțelor atenuante care caracterizează speța (Hotărârile Tribunalului din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia, T-44/00, Rec., p. II-2223, punctele 274 și 275, și Dalmine/Comisia, T-50/00, Rec., p. II-2395, punctele 325 și 326; a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Prym și Prym Consumer/Comisia, T-30/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 204).

²⁴⁶ Or, având în vedere împrejurările speței, recunoașterea rolului pasiv și minor în realizarea încălcării, în special pentru motivul că participarea Barlo la înțelegere nu putea fi comparată cu cea a majorității celorlalte întreprinderi [considerentul (373)

al deciziei atacate], este cea care reflectă cel mai bine gravitatea relativă a participării Barlo la aceasta. În orice caz, elementele invocate de reclamante și examinate la punctele 236-241 de mai sus nu sunt suficiente pentru a justifica o reducere suplimentară a cuantumului de bază al amenzii care s-ar adăuga la cea deja operată de Comisie în temeiul rolului pasiv.

²⁴⁷ Prin urmare, prezenta critică trebuie respinsă.

— Cu privire la încetarea timpurie a încălcării

²⁴⁸ Reclamantele arată că nu se contestă că încălcarea imputată întreprinderii Barlo a încetat chiar înaintea primelor investigații ale Comisiei. Acestea consideră că respingerea de către Comisie a circumstanței atenuante menționate este vădit contrară liniilor directe care prevăd, drept circumstanță atenuantă, „[î]ncetarea încălcării de îndată ce intervine Comisia (în special atunci când desfășoară verificări)” și resping motivele invocate de Comisie în considerentele (384) și (385) ale deciziei atacate.

²⁴⁹ În această privință, trebuie arătat că s-a dovedit că încetarea participării Barlo la încălcare a intervenit la 21 august 2000. Este, așadar, cert că Barlo și-a încetat participarea la încălcare înaintea primelor intervenții ale Comisiei în speță, și anume verificările de la fața locului din 25 și din 26 martie 2003 [considerentul (59) al deciziei atacate].

²⁵⁰ Cu toate acestea, în ceea ce privește cererea de reducere a cuantumului amenzii pe acest temei, este suficient să se constate că, potrivit jurisprudenței, o circumstanță

atenuantă nu poate fi acordată în temeiul punctului 3 a treia liniuță din liniile directe în cazul în care încălcarea a încetat deja înaintea primelor intervenții ale Comisiei și independent de acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2009, Pym și Pym Consumer/Comisia, punctul 189 de mai sus, punctele 105 și 106).

²⁵¹ Pe de altă parte, faptul că Barlo a încetat în mod voluntar încălcarea înaintea deschiderii investigației Comisiei a fost luat în considerare într-o măsură suficientă în calculul duratei perioadei în care a avut loc încălcarea reținută în privința reclamantelor, astfel încât acestea nu pot invoca punctul 3 a treia liniuță din liniile directe (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului Amann & Söhne și Cousin Filterie/Comisia, punctul 149 de mai sus, punctul 260, și Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, Chalkor/Comisia, T-21/05, Rep., p. II-1895, punctul 152).

²⁵² Prin urmare, criticile formulate de reclamante cu privire la aprecierea Comisiei care figurează în considerentele (384) și (385) ale deciziei atacate sunt neîntemeiate, iar prezenta critică trebuie respinsă.

— Cu privire la introducerea unui program de asigurare a conformității cu normele de concurență

²⁵³ Reclamantele subliniază că decizia atacată este prima decizie de aplicare a normelor de concurență ale Uniunii adoptată împotriva grupului Quinn. Ele arată că, imediat ce acesta a aflat despre existența investigației, a pus în aplicare un program de

asigurare a conformității cu normele de concurență despre care a oferit Comisiei toate detaliile. În aceste împrejurări deosebite, refuzul de a ține seama de acest program drept circumstanță atenuantă nu ar fi întemeiat.

254 Această argumentație nu poate fi admisă.

255 În primul rând, trebuie arătat că faptul că decizia atacată este prima decizie prin care s-a constatat împotriva reclamantelor o încălcare a normelor de concurență ale Uniunii nu justifică o reducere a cuantumului de bază al amenzii. În schimb, această împrejurare a fost luată în considerare în măsura în care Comisia nu a reținut încălcările repetate drept circumstanță agravantă în privința reclamantelor.

256 În al doilea rând, trebuie subliniat că, deși adoptarea unor măsuri pentru a împiedica noi încălcări este importantă, aceasta nu schimbă cu nimic faptul că încălcarea constatată a avut loc.

257 În al treilea rând, s-a statuat deja că simpla adoptare de către o întreprindere a unui program de asigurare a conformității cu normele de concurență nu poate constitui o garanție valabilă și sigură a respectării viitoare și durabile de către acestea a normelor menționate, astfel încât un asemenea program nu poate obliga Comisia să diminueze amenda pentru motivul că obiectivul de prevenire pe care îl urmărește această instituție ar fi deja atins, cel puțin parțial (Hotărârea Tribunalului din 5 aprilie 2006, Degussa/Comisia, T-279/02, Rec., p. II-897, punctul 361; a se vedea de asemenea Hotărârea BASF și UCB/Comisia, punctul 127 de mai sus, punctul 52).

258 Pentru aceste motive, se impune respingerea prezentei critici.

— Cu privire la inexistența beneficiului, la inexistența necesității de descurajare și cu privire la proporționalitate

- 259 Reclamantele remarcă faptul că amenziile prevăzute de dreptul concurenței vizează, pe de o parte, să lipsească întreprinderile răspunzătoare de beneficiul pe care l-ar fi putut obține din încălcare și, pe de altă parte, să producă un efect descurajator [considerentul (388) al deciziei atacate]. Or, în speță, amenda aplicată nu ar fi proporțională cu aceste obiective de vreme ce, pe de o parte, reclamatele nu ar fi obținut niciun beneficiu din încălcarea invocată și, pe de altă parte, nici Barlo, nici grupul Quinn nu ar fi fost sancționate niciodată pentru o încălcare a normelor de concurență.
- 260 Mai întâi, trebuie subliniat că împrejurările invocate de reclamante în cadrul prezentei critici nu sunt prevăzute în mod explicit drept circumstanțe atenuante la punctul 3 din liniile directoare.
- 261 În continuare, trebuie arătat că în mod întemeiat Comisia a considerat că aceste elemente nu justificau o reducere a cuantumului amenzii.
- 262 Pe de o parte, în ceea ce privește afirmația referitoare la inexistența vreunui beneficiu, aceasta nu este dovedită. Pe de altă parte, reclamatele par să admită posibilitatea ca un astfel de beneficiu să fi fost realizat, insistând însă asupra faptului că acesta ar fi profitat foștilor acționari ai întreprinderii, iar nu acționarilor actuali care trebuie să suporte consecințele financiare ale amenzii. Or, pe lângă faptul că nu este dovedită, această din urmă afirmație este și lipsită de relevanță. Pe de altă parte, trebuie arătat că reclamatele nu contestă că sunt succesoarele legale ale Barlo, nici faptul că lor trebuia să li se adreseze decizia atacată, în eventualitatea în care încălcarea ar fi dovedită (a se vedea punctul 5 de mai sus).

263 În orice caz, Comisia a arătat în mod întemeiat, în considerentul (388) *in fine* al deciziei atacate, că eventuala inexistență a beneficiului nu ar modifica gravitatea încălcării săvârșite, astfel cum a fost stabilită prin decizia atacată.

264 Pe de altă parte, în ceea ce privește faptul că nici Barlo, nici grupul Quinn nu au fost sancționate niciodată pentru o încălcare a normelor de concurență ale Uniunii, trebuie să se facă trimitere la punctul 255 de mai sus și să se constate că inexistența unor încălcări repetate nu poate constitui în sine o circumstanță atenuantă.

265 În ceea ce privește afirmația, nedovedită, că, în urma achiziționării Barlo printr-o ofertă publică de cumpărare „ostilă”, acționarii actuali nu ar fi fost în măsură să efectueze un audit semnificativ și ar fi ignorat potențiala existență a încălcării, nici aceasta nu este de natură să atenueze gravitatea încălcării săvârșite, nici să influențeze cuantumul amenzii, în măsura în care urmărește un obiectiv de descurajare.

266 Prin urmare, se impune respingerea prezentei critici.

— Cu privire la colaborarea activă în cadrul procedurii în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea

267 Reclamantele afirmă că au cooperat pe deplin cu Comisia pe întreaga durată a procedurii administrative. Ele ar fi făcut acest lucru pentru a obține confirmarea pentru faptele care nu le erau disponibile imediat și ar fi depus eforturi considerabile în acest scop. În opinia reclamantelor, în decizia atacată, nu era întemeiat refuzul Comisiei de a ține seama de acest aspect drept circumstanță atenuantă.

- 268 În această privință, trebuie amintit că, la punctul 3 a șasea liniuță din liniile directe, Comisia a prevăzut o circumstanță atenuantă referitoare la cooperarea efectivă a întreprinderii în cadrul procedurilor, în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea.
- 269 În speță, Comisia a constatat, în considerentul (392) al deciziei atacate, că, în temeiul dispoziției menționate mai sus, examinase dacă cooperarea vreunora dintre întreprinderile în cauză i-a permis să constate cu mai puțină dificultate existența încălcării. Având în vedere amploarea și valoarea foarte limitată a cooperării lor și a contestării de către acestea a faptelor în afara acestei cooperări limitate, ea a apreciat, în considerentul (393) al deciziei atacate, că nu exista nicio altă împrejurare care să determine o reducere a cuantumurilor amenzilor în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea, care, în cazurile unor înțelegeri secrete, ar putea fi, în orice caz, numai de natură excepțională.
- 270 În această privință, trebuie să se constate că în mod întemeiat Comisia a apreciat că aplicarea punctului 3 a șasea liniuță din liniile directe ar trebui să aibă caracter excepțional în cazul înțelegerilor secrete.
- 271 Prin urmare, aplicarea acestei dispoziții nu poate avea drept consecință lipsirea de efect util a Comunicării privind cooperarea. Or, din comunicarea menționată reiese în mod clar că acesta definește cadrul care permite ca întreprinderile care au participat la înțelegeri secrete care afectează Comunitatea să fie recompensate pentru cooperarea lor la investigația efectuată de Comisie. Rezultă că întreprinderile pot obține, în principiu, o reducere a cuantumului amenzii în temeiul cooperării lor numai în cazul în care îndeplinesc condițiile prevăzute de comunicarea menționată.
- 272 Astfel, s-a statuat deja, de exemplu, că îi este permis Comisiei să rezerve aplicarea punctului 3 a șasea liniuță din liniile directe primei întreprinderi care îi furnizează informații care îi permit să își extindă investigația și să întreprindă măsurile necesare

pentru a dovedi o încălcare mai gravă sau o încălcare de o durată mai îndelungată (Hotărârea Tribunalului din 19 mai 2010, Wieland-Werke și alții/Comisia, T-11/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 232; a se vedea de asemenea punctul 234).

- 273 În speță, pe de o parte, trebuie arătat că reclamantele nu prezintă suficient de amănunțit în ce mod și în ce măsură cooperarea lor ar fi permis Comisiei să dovedească faptele invocate.
- 274 Pe de altă parte, deși, din analiza primului aspect al primului motiv, reiese că confirmarea de către reclamante a anumitor elemente în răspunsul lor la comunicarea privind obiecțiunile a ajutat Comisia să dovedească implicarea Barlo în mai multe reuniuni anticoncurențiale, trebuie subliniat totuși că reclamantele continuă să conteste tocmai faptul că respectivul răspuns la comunicarea privind obiecțiunile a fost de natură să dovedească răspunderea lor pentru înțelegere.
- 275 În aceste condiții, existența împrejurărilor care să justifice recunoașterea circumstanței atenuante solicitate nu este dovedită.
- 276 Prin urmare, se impune respingerea prezentei critici.
- 277 În sfârșit, în măsura în care anumite argumente invocate de reclamante în cadrul celui de al doilea motiv trebuie interpretate ca având ca obiect o încălcare a obligației de motivare în ceea ce privește stabilirea cuantumului amenzii și în special a nivelului reducerilor acordate (a se vedea punctele 196, 217 și 218 de mai sus), acestea trebuie respinse. Prin urmare, din considerațiile de mai sus rezultă că Comisia a prezentat într-o măsură suficientă elementele de apreciere care i-au permis să măsoare gravitatea și durata încălcării săvârșite de reclamante, inclusiv, în considerentele (335) și (372)-(374), motivele pentru care a decis să le acorde o reducere a cuantumului

amenzii. Astfel, aceasta a îndeplinit exigențele condiției esențiale de formă pe care o reprezintă obligația de motivare (a se vedea în acest sens Hotărârea Curtii din 16 noiembrie 2000, KNP BT/Comisia, C-248/98 P, Rec., p. I-9641, punctul 42). Mai precis, trebuie să se constate că, pe acest temei, nu revine Comisiei obligația să indice în decizia sa datele exprimate în cifre cu privire la modul de calcul al amenzilor (a se vedea Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 131 de mai sus, punctul 1361 și jurisprudența citată) și că nu era obligată să ofere motive suplimentare pentru nivelurile reducerilor acordate.

Concluzie

- 278 Din ansamblul considerațiilor de mai sus reiese că se impune anularea deciziei atacate, pe de o parte, în măsura în care aceasta reține răspunderea reclamantelor pentru participarea lor la înțelegere între 1 noiembrie 1998 și 23 februarie 2000 și, pe de altă parte, în măsura în care prin decizia atacată se constată încălcarea de către reclamante a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE prin participarea la un ansamblu de acorduri și de practici concertate care aveau ca obiect nu numai plăcile masive din PMMA, ci și compușii pentru turnare din PMMA și plăcile pentru uz sanitar din PMMA. Concluziile în anulare trebuie în rest respinse.
- 279 În ceea ce privește stabilirea cuantumului amenzii, din ansamblul considerațiilor de mai sus reiese că, pe de o parte, majorarea cu 20 % a cuantumului de bază aplicată de Comisie în considerentul (353) al deciziei atacate trebuie înlocuită cu o majorare cu 10 % și, pe de altă parte, se impune respingerea în rest a concluziilor având ca obiect reducerea cuantumului amenzii.
- 280 În consecință, cuantumul amenzii aplicate reclamantelor în temeiul articolului 2 din decizia atacată este stabilit la 8 250 000 de euro.

Cu privire la cheltuielile de judecată

281 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 87 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

282 În speță, concluziile reclamantelor au fost admise în parte, iar Comisia a căzut, așadar, în pretenții cu privire la concluziile sale având ca obiect respingerea în întregime a acțiunii. Reclamantele au căzut însă în pretenții în măsura în care au solicitat anularea în tot a deciziei atacate în ceea ce le privește. Prin urmare, se va face o apreciere justă a împrejurărilor cauzei dacă se hotărăște că reclamantele vor suporta 60 % din propriile cheltuieli de judecată și 60 % din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie, în timp ce aceasta din urmă va suporta 40 % din propriile cheltuieli de judecată și 40 % din cheltuielile de judecată efectuate de reclamante.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia)

declară și hotărăște:

- 1) **Anulează articolul 1 din Decizia C(2006) 2098 final a Comisiei din 31 mai 2006 privind o procedură de aplicare a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/E/38.645 – Metacrilați), pe de o parte, în măsura în care la acest articol se constată că Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV și Quinn Plastics GmbH au încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE) prin participarea la un ansamblu de acorduri și de practici concertate având ca obiect**

nu numai plăcile masive din polimetacrilat de metil, ci și compușii pentru turnare din polimetacrilat de metil și plăcile pentru uz sanitar din polimetacrilat de metil și, pe de altă parte, în măsura în care la articolul menționat se reține răspunderea acestor societăți pentru participarea lor la înțelegere între 1 noiembrie 1998 și 23 februarie 2000.

- 2) Stabilește la 8 250 000 de euro cuantumul amenzii la plata căreia, în temeiul articolului 2 din Decizia C(2006) 2098 final, sunt obligate în solidar Quinn Barlo, Quinn Plastics NV și Quinn Plastics GmbH.
- 3) Respinge în rest acțiunea.
- 4) Quinn Barlo, Quinn Plastics NV și Quinn Plastics GmbH suportă 60 % din propriile cheltuieli de judecată și 60 % din cheltuielile de judecată efectuate de Comisia Europeană.
- 5) Comisia suportă 40 % din propriile cheltuieli de judecată și 40 % din cheltuielile de judecată efectuate de Quinn Barlo, de Quinn Plastics NV și de Quinn Plastics GmbH.

Czúcz

Labucka

Gratsias

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 30 noiembrie 2011.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	II - 7965
Procedura și concluziile părților	II - 7971
În drept	II - 7973
Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 81 CE	II - 7973
Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a reuniunilor și a altor contacte sau schimburi în care a fost implicată Barlo	II - 7974
— Cu privire la cele patru reuniuni pentru care se admite prezența Barlo ...	II - 7974
— Cu privire la contestata reuniune de la Barcelona (Spania) din mai-iunie 1999 [considerentul (164) al deciziei atacate]	II - 7992
— Cu privire la inexistența unor alte contacte sau schimburi la care Barlo ar fi participat	II - 8000
— Concluzia cu privire la primul aspect al primului motiv	II - 8002
Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a participării Barlo la un „proiect anticoncurențial unic și comun” având ca obiect trei produse din PMMA	II - 8002
Cu privire la al treilea aspect al primului motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a participării Barlo la o încălcare continuă	II - 8011
Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, a liniilor directe și a principiului proporționalității	II - 8015
Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe o apreciere eronată a duratei încălcării invocate	II - 8016
II - 8048	

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe evaluarea eronată a gravității încălcării invocate	II - 8018
Cu privire la al treilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a circumstanțelor atenuante	II - 8029
— Cu privire la rolul pasiv și minor în realizarea încălcării	II - 8030
— Cu privire la neaplicarea efectivă a acordurilor sau a practicilor ilicite ...	II - 8033
— Cu privire la încetarea timpurie a încălcării	II - 8038
— Cu privire la introducerea unui program de asigurare a conformității cu normele de concurență	II - 8039
— Cu privire la inexistența beneficiului, la inexistența necesității de descurajare și cu privire la proporționalitate	II - 8041
— Cu privire la colaborarea activă în cadrul procedurii în afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea	II - 8042
Concluzie	II - 8045
Cu privire la cheltuielile de judecată	II - 8046